

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2025-03-13 Nr. 4R-462-(1.13)

Nacionalinės teismų administracijos
Vidaus audito skyriui

DĖL ŠAKINIO LIETUVOS TEISMŲ SISTEMOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS VEIKSMŲ PLANO 2022–2025 METAMS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANO VERTINIMO ATASKAITOS PATEIKIMO

Teisėjų tarybos 2022 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 13P-46-(7.1.2.) patvirtinto šakinio Lietuvos teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų plano 2022–2025 metams (toliau – Planas) 7 straipsnyje nurodyta, kad centrinis už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Lietuvos teismuose atsakingas subjektas kiekvienais metais atlieka Plano įgyvendinimo vertinimą, kuriame pasisako apie įvykdytas priemonių plano priemones bei kliūtis, dėl kurių nėra ar nebus laiku įvykdytos tam tikros priemonės ir šio vertinimo ataskaitą pateikia Teisėjų tarybai ir Nacionalinės teismų administracijos Vidaus audito skyriui.

Vadovaujantis tuo, Teisėjų tarybai ir Nacionalinės teismų administracijos Vidaus audito skyriui teikiame Plano priemonių plane 2024-iesiems metams suplanuotų veiklų vykdymo vertinimo ataskaitą.

Ataskaitos projektas buvo pateiktas derinti Teisėjų tarybos Teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo komitetui. Pastabų ar pasiūlymų nebuvo sulaukta.

PRIDEDAMA. 2024 m. Šakinio Lietuvos teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų plano 2022–2025 metams įgyvendinimo priemonių plano vertinimo ataskaita, 50 lapų.

Direktoriaus vyresn. patarėjas

Justinas Bagdžius

LIETUVOS
TEISMAI

LIETUVOS
TEISMAI

2024 m. ŠAKINIO LIETUVOS TEISMŲ SISTEMOS
KORUPCIJOS PREVENCIJOS VEIKSMŲ PLANO
2022–2025 METAMS ĮGYVENDINIMO
PRIEMONIŲ PLANO VERTINIMO ATASKAITA

Vilnius
2025

IVADAS

2022 m. vasario 25 d. Teisėjų taryba nutarimu Nr. 13P-46-(7.1.2.) priėmė šakinį Lietuvos teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų planą (toliau – **Planas**).

2024 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. 13P-77-(7.1.2.) Teisėjų taryba patvirtino šakinio Plano įgyvendinimo priemonių planą 2024–2025 metams (toliau – **Priemonių planas**)

Šiais dokumentais Teisėjų taryba nustatė aiškų teismų sistemos korupcijos prevencijos tikslą – kurti korupcijai ir bet kokio pobūdžio neteisėtai įtakai atsparią teismų sistemą, šalinti korupcijos rizikos teismų sistemoje grėsmes ir nubrėžė naują kovos su korupcijos apraiškomis teismų sistemoje kryptį – kova su korupcija ir bet kokio pašalinio neteisėto pobūdžio įtakai atsparios aplinkos kūrimas yra nuolatinis ir esminis kiekvieno teismuose dirbančio žmogaus uždavinys, kurio ignoravimas atsiliepia visos sistemos autoritetui ir padėčiai valstybėje.

Plano 7 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad centrinis už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas subjektas kiekvienais metais atlieka Priemonių plano įgyvendinimo vertinimą, kuriame pasisako apie įvykdytas Priemonių plano priemones bei kliūtis, dėl kurių nėra ar nebus laiku įvykdytos tam tikros priemonės.

Šioje ataskaitoje pateikiamas Priemonių plane 2024-iesiems metams numatytų priemonių vykdymo statusas, jų vykdymo vertinimas, taip pat analizuojamas suplanuotų veiklų santykis su Plane nustatytais siektiniais rodikliais. Ataskaitoje taip pat nurodomos ir papildomos veiklos, kurios buvo įgyvendintos 2024-aisiais metais siekiant stiprinti antikorupcinės aplinkos kūrimą teismuose, apžvelgiama per praėjusius metus pasikeitusi teisinė aplinka, galinti turėti įtakos tolesniam Plano priemonių nustatymui.

Kartu su šia ataskaita bus pristatomi atlikto teismų sistemoje dirbančių asmenų korupcijos (ne)tolerancijos tyrimo rezultatai.

I. PRIEMONIŲ PLANO VEIKLŲ ĮGYVENDINIMAS 2024-AISIAIS METAIS

Plano 2 straipsnyje nustatyta, kad Plano tikslo – kurti korupcijai ir bet kokio pobūdžio neteisėtai įtakai atsparią teismų sistemą, šalinti korupcijos rizikos teismų sistemoje grėsmes – siekiama įgyvendinant šiuos uždavinius:

- a) antikorupcinio sąmoningumo teismų sistemoje didinimu;
- b) veiklos skaidrumo ir atvirumo užtikrinimu;
- c) korupcijos prevencijos veiklos koordinavimu.

Kartu su Planu buvo patvirtinti Plano veiksmingumo vertinimo kriterijai ir jų siekiamos reikšmės 2025 metais:

Vertinimo kriterijus	Kriterijaus reikšmės	
	2021 m.	2025 m.
1 uždavinys – antikorupcinio sąmoningumo teismų sistemoje didinimas.		
Teismų sistemos atstovų, žinančių apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, dalis.	–	10 proc. didesnis nei nustatytas 2022 m., atlikus tolerancijos korupcijai tyrimą
Pranešimų apie galimus skaidrumo reikalavimų pažeidimus teismų sistemoje skaičius.	0	25 proc. išaugęs (lyginant su 2021 m.) pranešimų apie galimus skaidrumo reikalavimų pažeidimus teismų sistemoje skaičius
2 uždavinys – veiklos skaidrumo ir atvirumo užtikrinimas.		
Gyventojų, manančių, kad teismai yra korumpuoti, dalis.	38 proc. ¹	28 proc.
Gyventojų, teismų veiklą vertinančių gerai ir labai gerai, dalis.	44 proc. ²	50 proc.
3 uždavinys – korupcijos prevencijos veiklos koordinavimas.		
Priemonių, numatytų Veiksmų plano priemonių planuose, įgyvendinimas.	–	Įgyvendinta ne mažiau kaip 90 proc. numatytų priemonių
Antikorupciniu požiūriu įvertintų norminių teisės aktų projektų skaičiaus santykis su visų priimtų norminių teisės aktų projektų skaičiumi.	-	10 proc. daugiau antikorupciniu požiūriu įvertintų

¹ Lietuvos korupcijos žemėlapis 2021.

² Gyventojų nuomonė apie teisėsaugos institucijas ir viešojo saugumo situacijos vertinimas (2020 m. tyrimas).

		Administracijos ir Teisėjų tarybos priimtų teisės aktų projektų, nei nustatyta 2022 m.
--	--	--

Planas įgyvendinamas pagal Priemonių planą. Priemonių plane numatomos Veiksmų plano įgyvendinimo priemonės, siekiami rezultatai, jų įvykdymo terminai, vykdytojai bei vertinimo kriterijai (6 straipsnio 1 dalis). Plano įgyvendinimo priemonių vykdytojai pagal kompetenciją yra teismai, teismų savivaldos institucijos, Nacionalinė teismų administracija (toliau – NTA) ir NTA Mokymo centas (6 straipsnio 1 dalis).

I etapo veiklos Priemonių plane suplanuotos 2022 ir 2023 metams, II-ojo – 2024 ir 2025 metams. Toliau, pagal Priemonių plane nustatytas veiklas, pateikiama informacija apie jų 2024 m. suplanuotų priemonių įgyvendinimą, pagal informaciją, gautą iš visų Lietuvos teismų ir NTA.

Vartojami trumpiniai:

1. AS – Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyrius;
2. CS – Centrinis už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą visoje teismų sistemoje atsakingas subjektas;
3. FBS – Nacionalinės teismų administracijos Finansų ir biudžeto skyrius;
4. ITS – Nacionalinės teismų administracijos Informacinių technologijų skyrius;
5. KS – Nacionalinės teismų administracijos Komunikacijos skyrius;
6. LITEKO – Lietuvos teismų informacinė sistema;
7. MC – Nacionalinės teismų administracijos mokymo centras;
8. MTBS – Nacionalinės teismų administracijos Mokymų ir tarptautinio bendradarbiavimo skyrius;
9. NTA – Nacionalinė teismų administracija;
10. PV – Nacionalinės teismų administracijos Projekto vadovas;
11. TRAS – Nacionalinės teismų administracijos Teisinio reguliavimo ir atstovavimo skyrius;
12. TT – Teisėjų taryba;
13. TVS – Nacionalinės teismų administracijos Teismų veiklos skyrius

Nr.	Priemonės/veiklos	Įgyvendinimo terminas	Atsakingi vykdytojai	Įgyvendinimo vertinimo kriterijai	Vykdymas
VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS – KURTI KORUPCIJAI IR BET KOKIO POBŪDŽIO NETEISĖTAI ĮTAKAI ATSPARIAJ TEISMŲ SISTEMA, ŠALINTI KORUPCIJOS RIZIKOS TEISMŲ SISTEMOJE GRĖSMES.					
1 uždavinys – antikorupcinio sąmoningumo teismų sistemoje didinimas.					
1.	Atlikti anoniminį teisėjų ir teismų darbuotojų (ne)tolerancijos korupcijai tyrimą.	2024-07-31	CS	Atliktas (ne)tolerancijos korupcijai teismuose tyrimas, kurio apibendrinimu identifikuotos spėstinos vidinės teismų problemos korupcijos prevencijos srityje.	Įvykdyta. Tyrimas vykdytas 2024-01-15 – 2024-04-20, gauti duomenys apibendrinti ir pateikiami šios ataskaitos priede.
2.	Naujai dirbti priimtus asmenis supažindinti su Lietuvos teismų skaidrumo politika.	nuolat	Teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys, NTA direktorius ar jo įgaliotas asmuo	Visi naujai teismuose ar NTA pradėję dirbti asmenys supažindinti su Lietuvos teismų skaidrumo politika.	Vykdoma. Visi teismai ir NTA nurodė supažindinantys naujai pradėjusius pareigas eiti asmenis ar darbuotojus su Lietuvos teismų skaidrumo politika. Didžioji dauguma teismų nurodė įtraukusi šį dokumentą į vidiniuose teisės aktuose numatytą dokumentų, su kuriais privaloma susipažinti, sąrašą.
3.	Teismų viešose erdvėse skelbti informaciją, kaip pranešti Specialiųjų tyrimų tarnybai apie pastebėtas korupcinio pobūdžio veikas	nuolat	Teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys	Visuose Lietuvos teismuose viešosiose erdvėse yra aiškiai pateikiama informacija apie korupcinio pobūdžio elgesio netoleravimą ir pareigą pranešti apie pastebėtas korupcinio pobūdžio veikas.	Vykdoma. Tik Vilniaus regiono apylinkės teismas nepateikė informacijos apie tokios priemonės vykdymą. Visi likę teismai nurodė savo viešosiose erdvėse įvairia forma (informacija lankstinukuose, skelbimų lentose, televizorių ekranuose) skelbiant

					informaciją apie korupcinio pobūdžio elgesio netoleravimą ir pareigą pranešti apie pastebėtas korupcinio pobūdžio veikas.
5.	Organizuoti teisėjų ir teismų sistemos darbuotojų mokymus korupcijos prevencijos bei viešų ir privačių interesų derinimo srityse.	2024-12-31/2025-12-31	Teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys, NTA MTBS	Visose teismų sistemos institucijose keliamos darbuotojų kompetencijos korupcijos prevencijos ir viešų ir privačių interesų derinimo srityse.	Vykdoma. Praėjusiais metais, siekiant Skaidrumo politikos idėjos tikslų, daug dėmesio skirta teisėjų ir teismų darbuotojų antikorupciniam švietimui. Norvegijos finansinių mechanizmų remiamo projekto pagrindu buvo vykdomi intensyvūs mokymai visoje Lietuvoje, tema „Teismų vertybinis integralumas – esminė kovos su korupcija prielaida šalyje“. Šiuose mokymuose iš viso dalyvavo 359 dalyviai – teisėjai, teisėjų padėjėjai, teismo posėdžių sekretoriai ir kiti teismų valstybės tarnautojai ir darbuotojai. Be to, 67 teisėjai klausė mokymus temomis „Tarptautiniai kovos su korupcija standartai. Lietuvos įsipareigojimai“; „Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos konvencijos dėl kovos su užsienio valstybės pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose ir jos reikalavimų (susijusių

					<p>rekomendacijų) įgyvendinimas Lietuvoje".</p> <p>Tema „Antikorupcinės aplinkos kūrimas“ bei „Viešų ir privačių interesų derinimas“ ir praėjusiais metais buvo dėstoma naujai paskirtiems teisėjams jų įvadinių mokymų metu.</p> <p>Dalis teismų taip pat pateikė informaciją apie savarankiškai organizuotus mokymus, keliančius darbuotojų kompetenciją korupcijos prevencijos srityje, bendradarbiaujant su STT arba skatinant naudotis jų elektronine mokymų platforma.</p>
6.	Priminti teismų sistemos darbuotojams pareigą deklaruoti viešuosius ir privačius interesus.	kiekvieną metų ketvirtį	Teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys, NTA direktorius ar jo įgaliotas asmuo	Teismų sistemos darbuotojams kas ketvirtį el. laišku primenama apie pareigą deklaruoti viešuosius ir privačius interesus	<p>Vykdoma. Visi teismai ir NTA nurodė primenantys darbuotojams apie pareigą deklaruoti viešus ir privačius interesus, priminimus visiems darbuotojams siųsdami kas ketvirtį ir atėjus naujam darbuotojui.</p>

7.	Vykdyti teismų, NTA darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo stebėseną, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, bei įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą.	nuolat	Teismų pirmininkai ar jų įgalioti asmenys, NTA direktorius ar jo įgaliotas asmuo, CS	Užtikrinta privačių interesų deklaracijų pateikimo ir nusišalinimo instituto taikymo kontrolė.	Vykdoma. Palyginus su ankstesniais metais, kai ne visi teismai nurodė vykdančią šią priemonę arba abstrakčiai nurodė, kad „priemonė vykdoma“, visi konkrečiai nurodė vykdančią viešųjų ir privačių interesų derinimo stebėseną. Tuo pačiu toliau stebima, kad iš esmės visi teismai perėmė kitų teismų gerąją praktiką, kai viešų ir privačių interesų deklaracijų teikimo kontrolę vykdančias teismo atitikties pareigūnas, nustatytu periodiškumu, patikrina deklaruoti privalančių asmenų pateiktas deklaracijas ir parengia pažymą teismo pirmininkui ir/ar skyriaus pirmininkui, taip pat bylas teisme skirstančiam asmeniui, vertinant ar konkrečiam teisėjui skirstant ar priskyrus bylą, nekiltų viešų ir privačių interesų konflikto rizika.
----	--	--------	--	--	--

2 uždavinys – veiklos skaidrumo ir atvirumo užtikrinimas.					
9.	Didinti duomenų prieinamumo apie Lietuvos teismų veiklą apimtį.	2024-12-31 – 2025-12-31	NTA KS, SPS, ITS, CS	Kiekvienais metais atnaujinti tinklalapyje „Atviri teismai“ esančius duomenis, imtis priemonių šio įrankio žinomumui	Vykdoma. 2024 m. atnaujintos „ATVIRI TEISMAI“ švieslentės, pateikiant naujausią, aktualiausią ketvirčių ar visų metų statistiką. Praėjusiais metais Lietuvos

				didinti visuomenėje ir teismų sistemoje.	<p>teismų bendruomenė taip pat pristatė 7 naujas švieslentes: 14 iki tol pateiktų švieslenčių sąrašą papildė informacija apie elektronines bylas, žyminį mokestį, teisminę mediaciją, teismo posėdžius, teismų aprūpinimą kompiuteriais, teismo psichologus ir išlaidas teismo psichiatrijos ir psichologijos ekspertizėms.</p> <p>NTA KS taip pat vykdė įvairias komunikacines iniciatyvas socialiniame tinkle Facebook, kuriame kvietė sekėjus dalyvauti konkursuose ir atsakyti į aktualius klausimus iš „ATVIRI TEISMAI“ portale skelbiamos informacijos apie teismus.</p>
13.	Viešinti teismų pirmininkų, teismų pirmininkų pavaduotojų, skyrių pirmininkų darbotvarkes.	nuolat	Teismų pirmininkai, teismų komunikacijos specialistai	Kiekvieno teismo ir NTA interneto svetainėje skelbiamos teismo pirmininko, teismo pirmininkų pavaduotojų, skyrių pirmininkų, NTA direktoriaus ir jo pavaduotojų darbotvarkės	Vykdoma. Visi teismai ir NTA nurodė viešinantys teismų pirmininkų, teismų pirmininkų pavaduotojų, skyrių pirmininkų darbotvarkes. 2023 m. viešinti vadovų darbotvarkes pradėjo ir NTA. Vis dėlto, tenka pastebėti, kad, pavyzdžiui, Vilniaus regiono apylinkės teismas, kaip ir ankstesniais metais, nurodė bendro pobūdžio informaciją, kad

					<p>tokia priemonė vykdoma „pagal poreikį“, o šio teismo interneto svetainėje informacija apie pirmininko darbotvarkę (ir tik apie interesantų priėmimą), paskutinį kartą atnaujinta 2024-02-08. Kituose teismuose taip pat pastebėta, kad nepaisant interneto tinklalapyje sukurtos specialios vadovų darbotvarkės viešinimo skilties, joje pateikiami duomenys ne visada būna aktualūs arba jie nepateikiami.</p>
14.	Vykdyti nuoseklią komunikaciją NTA ir teismų sistemos socialiniuose tinkluose.	nuolat	KS, teismų komunikacijos specialistai	Skelbiamos teismų sistemos aktualijos NTA ir teismų sistemos socialiniuose tinkluose (Facebook, LinkedIn, Instagram), stiprinant teismų bendruomenės atvirumą.	Vykdoma. Vadovaujantis Teisėjų tarybos patvirtinta Komunikacijos strategija, teismų sistemos aktualijos skelbiamos NTA ir teismų sistemos socialiniuose tinkluose (Facebook, LinkedIn, Instagram), stiprinant teismų bendruomenės atvirumą. Teismai panašias komunikacines veiklas nurodė organizuojantys ir savarankiškai.
16.	Inicijuoti teismų atstovų dalyvavimą radijo ir televizijos laidose, publikacijas žiniasklaidoje	nuolat	KS, teismų komunikacijos specialistai	Inicijuota ir dalyvauta ne mažiau kaip 20 radijo ir televizijos laidų / parengta publikacijų per metus.	Ivykdyta. 2024 m. teisėjai teikė 1481 komentarą žiniasklaidoje (2023 m. – 1306, 2022 m. – 925, 2021 m. – 1121). Teismai 2024 m.

	teismų veiklos temomis.				parengė 778 straipsnius ir pranešimus spaudai, NTA – 123.
17.	Viešinti nustatytus korupcinio pobūdžio pažeidimus teismų sistemoje ir jų tyrimo rezultatus.	nuolat	CS, KS, teismų komunikacijos specialistai	Skelbiama informacija apie nustatytus netoleruojamus neteisėto poveikio teismų sistemai atvejus bei jų padarinius.	Vykdoma. Nenustatyta, kad būtų buvę pažeidimų, kuriuos būtų reikalinga viešinti.

3 uždavinys – korupcijos prevencijos veiklos koordinavimas.					
22.	Parengti neteisėto poveikio rizikų valdymo metodiką.	2024-12-31	TT, CS	Parengta neteisėto poveikio rizikų valdymo metodika.	Neįvykdyta. Rengiant rizikų žemėlapij buvo nustatytos rizikų skalės ir poveikio vertės, kurios taip pat buvo tikrinamos mokymų, organizuojamų teisėjams, metu. Šie mokymai suteikė svarbios informacijos metodikos tobulinimui. Metodikos pabaigimui, reikia apibrėžti rizikos savininkų atsakomybes, rizikos identifikavimo proceso grupes, koordinuoti rizikos valdymo procesą, t. y. nustatyti informacinės infrastruktūros elementus, pasirinkti rizikos vertinimo ir valdymo priemones,

					<p>taip pat sukurti stebėsenos bei reagavimo algoritmus.</p> <p>Tačiau, 2024 m. teismų bendruomenėje vyko diskusijos dėl pokyčių korupcijos valdymo sistemoje, jos efektyvinimo.</p> <p>Tai kaip bus nuspręsta ateinančiame laikotarpyje organizuoti korupcijos prevenciją teismuose turi tiesioginės įtakos rizikų valdymo sistemai. Dėl šios priežasties rizikos valdymo metodikos plėtojimas bus tęsiamas, peržiūrėjus korupcijos prevencijos priemonių valdymo algoritmus.</p>
23.	Teikti metodinę pagalbą teismams korupcijai atsparios aplinkos kūrimo srityje.	nuolat	CS	Esant poreikiui teismams teikiamos konsultacijos ir rengiamos metodinės priemonės korupcijai atsparios aplinkos kūrimo klausimais.	Vykdoma. Esant poreikiui teismams teikiamos konsultacijos telefonu, el. paštu ir rengiamos metodinės priemonės korupcijai atsparios aplinkos kūrimo klausimais. Dažniausiai teismai yra konsultuojami dėl efektyvesnio Priemonių plane numatytų priemonių įgyvendinimo

24.	Organizuoti centrinio už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Lietuvos teismuose atsakingo subjekto susitikimus su teismų atstovais.	2024-12-31 – 2025-12-31	CS	Per metus suorganizuoti ne mažiau kaip 2 susitikimai aktualiomis temomis.	Įvykdyta. 2024-03-05 vyko susitikimas su Marijampolės apylinkės teismo kolektyvu, 2024-10-11 su Lietuvos teisėjų padėjėjų asociacija.
25.	Atnaujinti teismų sistemos intranetą, užtikrinant efektyvią informacijos apie korupcijai atsparios aplinkos Lietuvos teismuose kūrimą sklaidą	2024-12-31	KS, ITS	Atnaujintas teismų sistemos vidinis intranetas, kuriame, be kita ko, pateikiama informacija teismuose dirbantiems asmenims kaip ir kur pranešti pastebėjus korupcijos atvejus teisme, pateikiama aktuali informacija apie korupcijos apraiškų valdymo priemonės, kaupiama ir talpinama mokymų medžiaga, teikiamos konsultacijos.	Vykdoma. Sukurta ir parengta naudoti atnaujinta teismų sistemos intraneto platforma, kurioje integruotos priemonės efektyviai informacijos apie korupcijai atsparios aplinkos Lietuvos teismuose kūrimą sklaidai. Naujasis intranetas iš esmės pagerina informacijos prieinamumą, navigaciją ir vartotojų patirtį. Šiuo metu vykdomi baigiamieji pasirengimo darbai, susiję su intraneto išviešiniu jo vartotojams ir administratorių mokymais, siekiant užtikrinti sklandų perėjimą prie naujos sistemos. Dėl laikinų žmogiškųjų išteklių iššūkių pilnas intraneto startas nukeltas į artimiausią laikotarpį, tačiau pagrindiniai infrastruktūriniai ir turinio atnaujinimo darbai jau užbaigti.

--	--	--	--	--	--

Priemonių plane suplanuotų veiklų 2014-iesiems metams vykdymo vertinimas

2024-iesiems metams Priemonių plane buvo numatytas 12-os priemonių (įskaitant vykdytiną nuolat) vykdymas. Iš jų neįvykdyta yra tik 1 priemonė. Tai reiškia, kad Priemonių plano įvykdymo rodiklis siekia **91,7 proc.**

Veiklų įgyvendinimo būklė procentine išraiška

Atsižvelgiant į tai, kad 2025-ieji metai yra paskutiniai Plano galiojimo metai, svarbu įvertinti Plane nustatytų vertinimo kriterijų tikėtino pasiekiamumo tendencijas, kurios kelia rūpestį, kad gali būti nepasiektos.

1-ajam uždaviniui – antikorupcinio sąmoningumo teismų sistemoje didinimas – nustatyta vertinimo kriterijaus reikšmė – Teismų sistemos atstovų, žinančių apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, dalis 10 proc. didesnė nei nustatyta 2022 m., atlikus tolerancijos korupcijai tyrimą. Kaip matyti iš pateikiamų duomenų toliau šioje ataskaitoje respondentų, žinančių, kokios korupcijos prevencijos priemonės taikomos teismų sistemoje, arba manančių, kad žino, dalis 2024 m. duomenimis buvo nežymiai mažesnė nei nustatyta 2022 m. („Manau, kad žinau, bet nesu tikras(-a) ar galėčiau pasakyti“ sumažėjo: 43.3% → 39.0% (-4.3%). „Nežinau, nes apie tai trūksta informacijos“ padidėjo: 5.7% → 10.9% (+5.2%). „Nežinau, nes nesidomiu“ šiek tiek padidėjo: 5.5% → 6.4% (+0.9%). „Taip, žinau“ beveik nepakito: 44.2% → 43.7% (-0.5%).

2-ojo uždavinio – veiklos skaidrumo ir atvirumo užtikrinimas – pasirinkti vertinimo kriterijai buvo susieti su pasitikėjimo teismų sistema vertinimu. Vienas kriterijus remiasi STT atliekamo Lietuvos korupcijos žemėlapiu duomenimis, siekiant, kad 2025-ais metais gyventojų, manančių, kad teismai yra korumpuoti, dalis sumažėtų nuo 38 proc. iki 28 proc. Vis dėlto, nors 2023 m. rodiklis buvo pasiekęs 33 proc., 2024 m. jis pakilo iki 42 proc.

Taip pat šiam kriterijui buvo nustatyta reikšmė gyventojų, teismų veiklą vertinančių gerai ir labai gerai, dalis padidėjusi nuo 44 proc. 2021 metais, iki 50 proc. 2025 metais pagal LR VRM atliekamą Gyventojų nuomonės apie teisėsaugos institucijas ir viešojo saugumo situacijos vertinimą. Vis dėlto paskutiniu metu LR VRM tokių apklausų nebevykdo, todėl tenka svarstyti kokiais duomenimis remiantis reikės nustatyti rodiklio reikšmę ir ar numatytas rodiklis bus pasiektas.

3-iojo uždavinio kriterijų reikšmės tikėtina bus pasiektos, tačiau siūlytina aktyviau Teisėjų tarybos rengiamus teisės aktų projektus vertinti antikorupciniu požiūriu.

Vertinant bendrai, matyti, kad iššūkiai nusistatytiems rodikliams pasiekti yra susiję daugiausiai su vidine ir išorine komunikacija. Todėl tikslinga ateinančiu laikotarpiu didinti pastangas tiek visuomenės, tiek pačios teismų bendruomenės informuotumui apie vykdomą antikorupcinę veiklą didinimui.

Papildomų veiklų vykdymas 2024-aisiais metais

2024 m. gegužės 7 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo iniciatyva buvo suorganizuota tarpinstitucinė diskusija tema „Įrodinėjimo standartas korupcinio pobūdžio bylose: koks jis turi būti, kad neteisėtą veiką padaręs asmuo neišvengtų atsakomybės?“, kurioje dalyvavo teismų, prokuratūros bei STT atstovai. Nuoroda į diskusiją: <https://www.youtube.com/watch?v=oylsVfesrtU>

Balandžio 8-9 d. Vilniuje vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Judges under stress“ centrinis už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Lietuvos teismuose atsakingas pareigūnas dr. Justinas Bagdžius skaitė pranešimą „Corruption as a Threat to Judicial Independence“.

Metų pabaigoje Nacionalinei teismų administracijai, bendradarbiaujant su LR Teisingumo ministerija buvo atliktas Lietuvos teismų praktikos korupcinio pobūdžio bylose (pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 225, 226, 227 straipsnius) tyrimas (analizė) įrodymų ir įrodinėjimo bei skiriamų bausmių aspektais. Su tyrimu galima susipažinti [čia](#).

Ateinančio laikotarpio veiklų planavimas

Teisėjų tarybos priimtas Planas ir juo siektini rodikliai apima 2022 – 2025 metų laikotarpį, tačiau plano priemonės nustatomos dviejų metų intervalu (2022-2023 ir 2024-2025 metai).

Minėta, kad 2025-ieji yra paskutiniai Plano galiojimo metai. Dėl to kyla būtinybė suplanuoti ne tik naujo etapo korupcijos prevencijos priemonės, tačiau taip pat ir išdiskutuoti dėl efektyviausio kovos su korupcija teismų sistemoje modelio.

Dėl šios priežasties, **Teisėjų tarybai siūlytina sudaryti darbo grupę ar pavesti atitinkam komitetui parengti naujo laikotarpio Plano priemonės ir pasiūlymus dėl efektyvios korupcijos prevencijos teismuose sistemos kūrimo teismuose, taip pat ir neteisėto poveikio rizikų valdymo metodiką. Pirminis darbo grupės uždavinys galėtų būti neteisėto poveikio rizikos metodikos parengimas. Nustačius didžiausias Lietuvos teismų nepriklausomumui per neteisėtą poveikį keliančias rizikas, toliau galėtų būti planuojamos veiklos, kaip valdyti šias rizikas ir/ar sumažinti jų pasireiškimo tikimybę. Toks ateinančio laikotarpio veiklų planavimas būtų tvarus ir susietas su empiriniais duomenimis.**

IŠVADOS

Atlikus 2024 metų Lietuvos teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų plano įgyvendinimo vertinimą ir korupcijos (ne)tolerancijos Lietuvos teismuose tyrimą (priedas), galima daryti šias pagrindines išvadas:

1. Plano įgyvendinimo rodikliai

Priemonių plane numatytų veiklų įgyvendinimo rodiklis siekia **91,7%**, kas reiškia, kad didžioji dalis numatytų veiklų buvo įvykdytos arba šiuo metu yra vykdomos. Nepavyko įgyvendinti tik vienos numatytos priemonės – neteisėto poveikio rizikų valdymo metodikos parengimo. Tai siejama su vykstančiomis diskusijomis dėl korupcijos prevencijos valdymo sistemos efektyvinimo.

2. Antikorupcinio sąmoningumo didinimas

Teismų sistemos atstovų, žinančių apie vykdomas korupcijos prevencijos priemonės, skaičius nepadidėjo, o dalis respondentų pripažino informacijos trūkumą.

2024 m. buvo organizuoti antikorupciniai mokymai, įskaitant specializuotas sesijas teisėjams ir teismų darbuotojams.

Kyšininkavimo tolerancija išlieka labai žema – daugiau nei 91,8% respondentų teigia, kad kyšio davimas nėra pateisinamas jokiais atvejais.

3. Teismų veiklos skaidrumas ir atvirumas

2024 m. buvo atnaujintas internetinis portalas „Atviri teismai“, kuris pagerino informacijos prieinamumą visuomenei. Teismų vadovų darbotvarkės daugumoje teismų yra viešinamos, visuomenė informuojama apie pareigą pranešti apie pastebėtus korupcijos atvejus.

Viešų ir privačių interesų deklaravimas sistemingai stebimas, derinamas su teismuose gautų bylų skirstymo procesu.

4. Gyventojų pasitikėjimas teismų sistema

Gyventojų, manančių, kad teismai yra korumpuoti, dalis padidėjo nuo 33% (2023 m.) iki 42% (2024 m.), o tai kelia susirūpinimą dėl viešosios nuomonės formavimo. Teismų veiklą gerai arba labai gerai vertinančių gyventojų dalis neaugo, todėl išlieka poreikis rasti naujus metodus šiam rodikliui didinti.

5. Teismų nepriklausomumas ir korupcijos suvokimas

Dauguma teismų darbuotojų (51,9%) mano, kad teisėjų nepriklausomumas yra užtikrintas iš dalies, o 16,3% mano, kad jis neužtikrinamas.

62,7% apklaustųjų teigia, kad teisėjų ir teismų darbuotojų atlyginimai yra nepakankami, kas gali būti papildomas korupcijos rizikos faktorius.

Didžiausi rizikos veiksniai: neskaidrūs asmeniniai ryšiai (55%), viešų ir privačių interesų painiojimas (43,6%) ir nepakankamas finansavimas (41,6%).

6. Korupcijos (ne)tolerancijos tyrimo rezultatai

Tik 7,7% respondentų nežino, kad egzistuoja teismų skaidrumo politika.

Žinios apie vidinius pranešimų kanalus pagerėjo, tačiau vis dar egzistuoja dalis teisėjų ir darbuotojų, kurie apie juos nežino.

57,1% susidūrusių su korupcijos atvejais apie tai nepranešė, dažniausiai dėl baimės, dėl pasekmių ar abejonių dėl situacijos pavojaus.

2024 metų antikorupcinės priemonės Lietuvos teismų sistemoje buvo įgyvendintos didžiąja dalimi, tačiau išlieka iššūkiai, susiję su viešosios nuomonės gerinimu, teisėjų nepriklausomumo užtikrinimu ir aiškesnės korupcijos prevencijos sistemos sukūrimu. Norint pasiekti 2025 metų tikslus, būtina stiprinti informuotumą, vykdyti efektyvesnę komunikaciją ir užtikrinti, kad kovos su korupcija priemonės būtų ne tik formaliai įgyvendintos, bet ir efektyviai veiktų praktikoje.

REKOMENDACIJOS

Pagerinti teismų sistemos komunikaciją su visuomene, siekiant mažinti neigiamą viešąją nuomonę apie teismus ir korupcijos lygį.

Sustiprinti informacijos sklaidą apie vykdomas korupcijos prevencijos priemones, kad teismų darbuotojai būtų geriau informuoti.

Aktyviau vykdyti teisės aktų antikorupcinę peržiūrą, siekiant pasiekti 2025 m. užsibrėžtus rodiklius (2022 m. antikorupciniu požiūriu įvertintas 1 Teisėjų tarybos teisės akto projektas, 2023 m. – 1, 2024 m. – 2).

Toliau stiprinti antikorupcinį mokymą, įtraukiant daugiau praktinių situacijų ir realių bylų analizės.

Spęsti dėl neteisėto poveikio rizikų valdymo metodikos kūrimo tęstinumo, į šią veiklą įtraukiant Teisėjų tarybos ir teismų atstovus.

Imtis vidinės komunikacijos gerinimo priemonių užtikrinant darbuotojų pasitikėjimą pranešant apie korupciją, mažinant jų susirūpinimą dėl galimų neigiamų pasekmių pranešančiajam.

KORUPCIJOS (NE)TOLERANCIJOS TEISMUOSE TYRIMO (APKLAUSOS) REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

Tyrimas atliktas, įgyvendinant Priemonių plano priemonę „Atlikti anoniminį teisėjų ir teismų darbuotojų (ne)tolerancijos korupcijai tyrimą“. Korupcijos (ne)tolerancijos teismuose tyrimas vykdytas 2024-01-15 – 2024-04-20. Jo metu teismų sistemoje dirbantiems asmenims buvo pasiūlyta atsakyti į uždaro/atviro tipo klausimus, siekiant įvertinti teisėjų ir teismo darbuotojų požiūrį į korupcijos apraiškas sistemos viduje bei jų poziciją, kai kalbama apie korupcijos prevenciją ir kovą su ja.

Atkreiptinas dėmesys, kad toks tyrimas organizuotas antrą kartą. Pirminiai duomenys gauti 2023 m., todėl vertinant šio tyrimo duomenis, jo rezultatų dinamika bus lyginama ir su ankstesnių metų atsakymais.

Tyrimo anketą užpildė **404** asmenys: 98 teisėjai; 108 teisėjo padėjėjas ir 54 teismo posėdžių sekretorius; 144 kiti teismo valstybės tarnautojai ar darbuotojai. Anketą užpildė 354 moterys (87,6 proc.) ir 50 vyrų (12,4 proc.), daugiausiai dirbančių apylinkių teismuose (69,3 proc.).

Anketos klausimai buvo suskirstyti į tris potemes:

- 1) „Požiūris į korupciją Lietuvoje ir teismų sistemoje“;
- 2) „Teismų atsparumo korupcijai būklė“;
- 3) „Antikorupcinis sąmoningumas“.

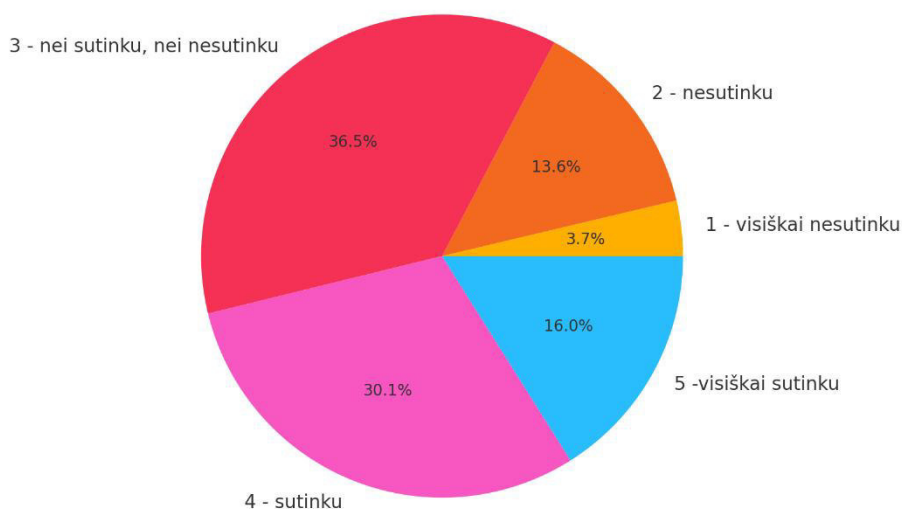
Pirmosios potemės „Požiūris į korupciją Lietuvoje ir teismų sistemoje“ rezultatai

1 klausimas

Respondentų buvo prašoma įvertinti pateiktus teiginius skalėje nuo 1 (visiškai nesutinku) iki 5 (visiškai sutinku).

1. Korupcija yra viena didžiausių problemų šalyje.

- **Vidurkis:** Dauguma respondentų sutinka, kad korupcija yra reikšminga problema.
- **Pasiskirstymas:**
 - 15 respondentų visiškai nesutinka.
 - 55 nesutinka.
 - 148 nei sutinka, nei nesutinka.
 - 122 sutinka.
 - 65 visiškai sutinka.

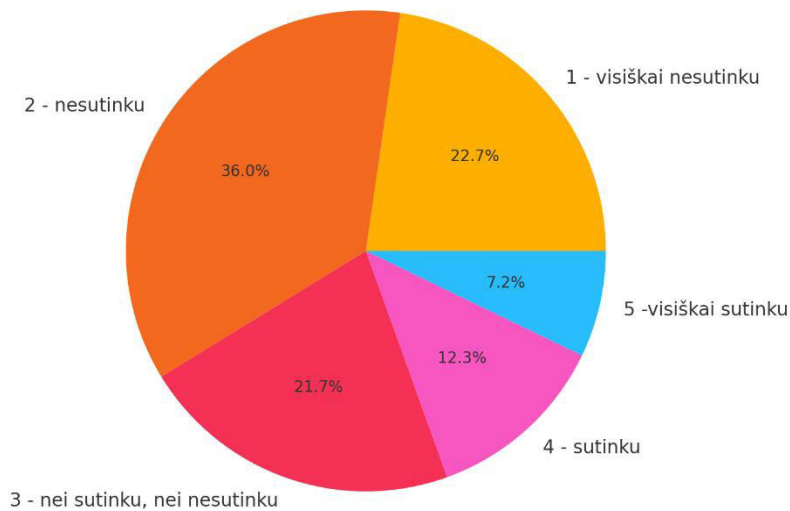

Nors yra dalis žmonių, kurie nėra tikri, didžioji dalis laiko korupciją viena iš pagrindinių šalies problemų. Rezultatai, palyginus su 2023 m. atlikta apklausa nepakito.

2. Kova su korupcija yra vien specializuotų teisėsaugos institucijų uždavinys.

- **Vidurkis:** Didžioji dauguma respondentų nesutinka su šia nuomone.
- **Pasiskirstymas:**
 - 92 visiškai nesutinka.
 - 146 nesutinka.
 - 88 nei sutinka, nei nesutinka.
 - 50 sutinka.

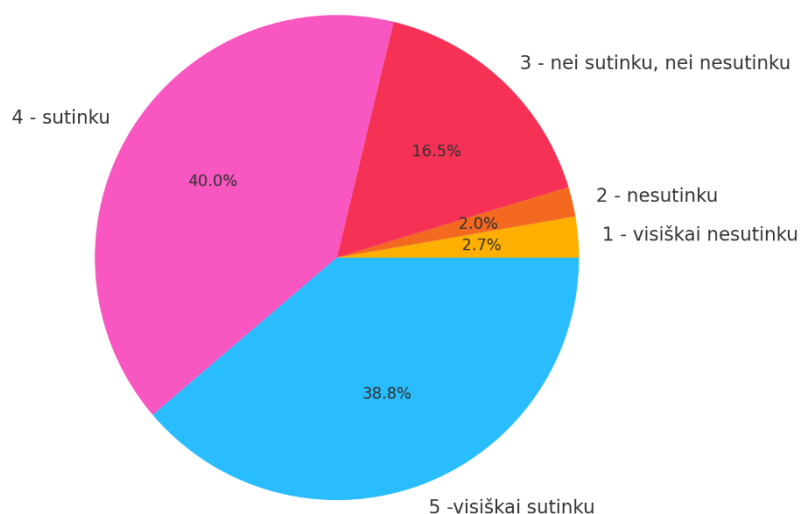
- **29** visiškai sutinka.

Aiškiai matomas labiau neigiamas požiūris į mintį, kad kova su korupcija turėtų būti tik teisėsaugos institucijų atsakomybė. 2023 m. rezultatas buvo analogiškas.

3. Teismams yra reikalinga korupcijos prevencijos sistema.

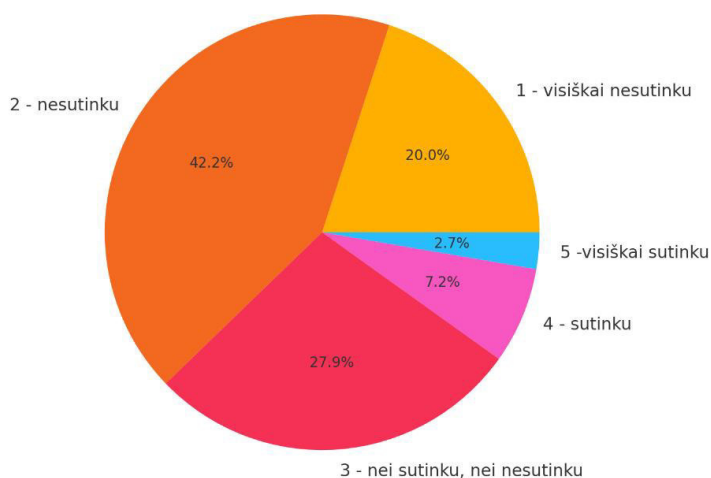
- **Vidurkis:** Labai aukštas, dauguma pritaria šiam teiginiui.
- **Pasiskirstymas:**
 - **11** visiškai nesutinka.
 - **8** nesutinka.
 - **67** nei sutinka, nei nesutinka.
 - **162** sutinka.
 - **157** visiškai sutinka.

Kaip ir ankstesniais metais, dauguma apklaustųjų tvirtai remia korupcijos prevencijos sistemų taikymą teismuose.

4. Korupcija teismų sistemoje yra plačiai paplitęs reiškinys

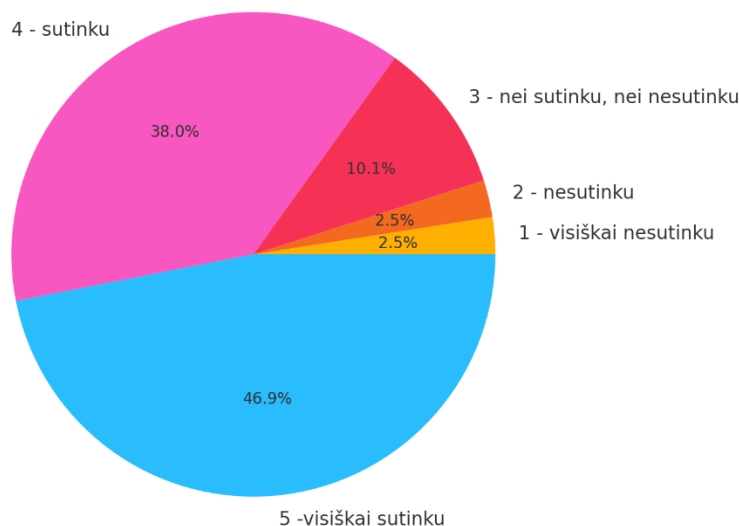
- **Vidurkis:** Dauguma respondentų nesutinka su šiuo teiginiu.
- **Pasiskirstymas:**
 - **81** visiškai nesutinka.
 - **171** nesutinka.
 - **113** nei sutinka, nei nesutinka.
 - **29** sutinka.
 - **11** visiškai sutinka.

Didžioji dalis apklaustųjų nemano, kad korupcija yra plačiai paplitusi Lietuvos teismų sistemoje. Pastebėtina, kad lyginant su 2023 m. duomenimis, nežymiai sumažėjo respondentų atsakiusių „visiškai nesutinku“ (-3,6 proc.) ir padidėjo atsakiusių „nesutinku“ (+2,8 proc.) dalis. Atsakiusių „sutinku“ dalis padidėjo 1,9 proc.

5. Teismai turi skirti dėmesį kovojai su korupcija.

- **Vidurkis:** Labai aukštas, rodo didelį palaikymą teismų pastangoms kovoti su korupcija.
- **Pasiskirstymas:**
 - **10** visiškai nesutinka.
 - **10** nesutinka.
 - **41** nei sutinka, nei nesutinka.
 - **154** sutinka.
 - **190** visiškai sutinka.

Didžioji dauguma apklaustųjų, kaip ir ankstesniais metais, mano, kad teismai yra veiksmingi kovojant su korupcija.

Bendra išvada: Korupcija suvokiama kaip svarbi problema šalyje, bet ne tik teismų sistemoje. Didžioji dauguma palaiko korupcijos prevencijos priemones teismuose. Teismai laikomi efektyviais kovojant su korupcija. Pasitikėjimas teismų veikla šioje srityje yra gana aukštas, nors egzistuoja tam tikras skeptiškumas dėl bendro korupcijos paplitimo šalyje. Ši išvada atspindi bendrą tendenciją, kad teismų bendruomenė turi teigiamą požiūrį į savo antikorupcinę veiklą, bet vis dar mato poreikį stiprinti prevencines priemones.

2 klausimas

Prašoma pasirinkti teiginį, kuris labiausiai atspindėtų šiandieninį teismų vaidmenį kovoje su korupcija Lietuvoje

Palyginimas pagal atsakymus:

1. Teismai nepakankamai rimtai vertina korupcijos daromą žalą valstybei, todėl dažnai neskiria arba skiria švelnesnes poveikio priemones arba asmenims taiko kitokias teisinės nuolaidas.

- 2024 m.: 4.4% teisėjų ir teismų darbuotojų
- 2023 m.: 3.8%

Tendencija: Nedidelis padidėjimas, tačiau išlieka labai mažai paplitęs požiūris. Dauguma teisminės sistemos atstovų nesutinka su teiginiu, kad teismai per švelniai žiūri į korupciją.

2. Teismai, nors ir geba tinkamai identifikuoti byloje susiklosčiusius korupcinius santykius, tačiau jų pavojingumo įvertinimas ir skiriamos poveikio priemonės yra nepakankamos.

- 2024 m.: 13.8% teisėjų ir teismų darbuotojų
- 2023 m.: 10.8%

Tendencija: Šiek tiek daugiau teisminės sistemos darbuotojų nei pernai mano, kad teismų sprendimai korupcijos bylose galėtų būti griežtesni.

3. Teismai, vykdydami teisingumą, bylose dažniausiai tinkamai identifikuoja korupcinius ar kitus neskaidrius ryšius ir jais padarytą žalą žmogui, valstybei ir/ar visuomenei, skiria adekvačias poveikio priemones, tačiau jų darbas yra nuvertinamas.

- 2024 m.: 41.2% teisėjų ir teismų darbuotojų
- 2023 m.: 44.8%

Tendencija: Nedidelis sumažėjimas. Vis dar tai populiariausias atsakymas, rodantis, kad teisėjai ir teismų darbuotojai mano, jog jų darbas kovoje su korupcija nėra pakankamai vertinamas.

4. Teismai, vykdydami teisingumą, bylose ne visada geba tinkamai identifikuoti byloje susiklosčiusius korupcinius santykius ir tinkamai juos teisiškai įvertinti.

- 2024 m.: 16.3% teisėjų ir teismų darbuotojų
- 2023 m.: 13.0%

Tendencija: Daugiau teisėjų ir teismų darbuotojų nei pernai pripažįsta, kad teismai ne visada tiksliai identifikuoja korupcinius ryšius.

5. Teismai, vykdydami teisingumą, bylose teisingai ir atsakingai identifikuoja korupcinius ar kitus neskaidrius ryšius ir jais padarytą žalą žmogui, valstybei ir/ar visuomenei ir su tuo susijusiems asmenims taiko adekvačias poveikio priemones.

- 2024 m.: 24.2% teisėjų ir teismų darbuotojų
- 2023 m.: 27.6%

Tendencija: Mažiau teisėjų ir darbuotojų nei pernai tvirtai mano, kad teismai visiškai adekvačiai ir teisingai vertina korupcijos atvejus.

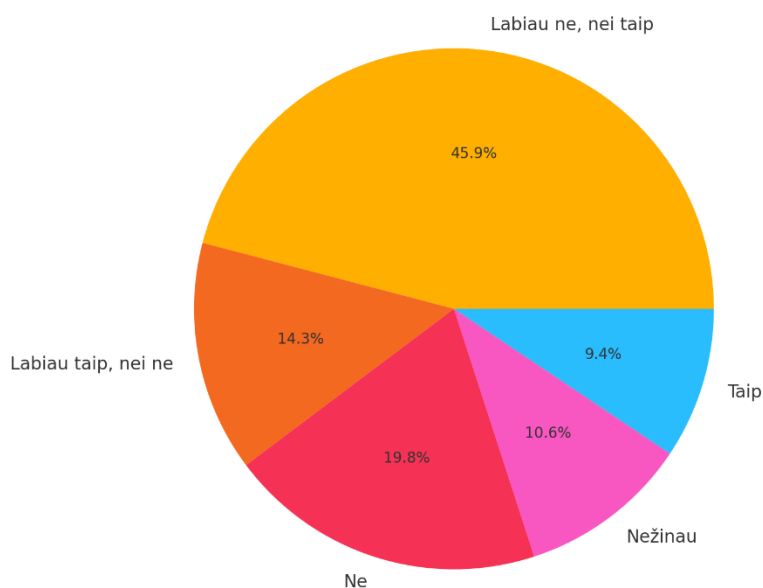
Bendros išvados (teisėjų ir teismų darbuotojų požiūris): Teisėjai ir teismų darbuotojai iš esmės pasitiki teismų veiksmingumu kovojant su korupcija, tačiau šiek tiek sumažėjo tų, kurie mano, kad jų darbas vertinamas tinkamai. Didžioji dauguma teisėjų ir teismų darbuotojų atmeta idėją, kad teismai švelniai žiūri į korupcijos bylas. Šis požiūris per metus beveik nepakito. Šiek tiek padidėjo teisėjų ir teismų darbuotojų, kurie mano, kad teismai galbūt ne visada tiksliai identifikuoja korupcinius santykius. Mažiau teisėjų ir darbuotojų nei pernai mano, kad teismai visiškai tinkamai sprendžia korupcijos bylas, kas gali rodyti didėjantį suvokimą apie sudėtingesnius atvejus ar iššūkius teismų sistemoje.

3 klausimas

Ar manote, kad teisėjų nesąžiningumas, korupcija yra problema Lietuvoje?

Teisėjai ir teismų darbuotojai iš esmės nemano, kad teisėjų korupcija yra rimta problema.

Nuomonės apie šį klausimą beveik nepakito nuo 2023 m., tačiau atsirado dalis respondentų (10.6%), kurie negali aiškiai apsispręsti. Taip pat pastebimas nedidelis padidėjimas tų respondentų, kurie šioje srityje mato problemą (nuo 22.4% iki 23.7%).

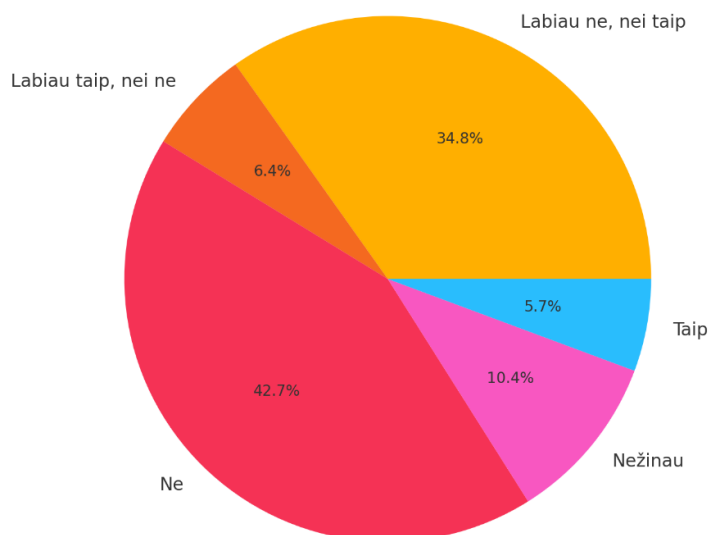
4 klausimas

Ar manote, kad teismuose dirbančių asmenų (ne teisėjų) korupcija, nesąžiningumas yra problema Lietuvoje?

Didžioji dalis teisėjų ir teismų darbuotojų (77.5%) netiki, kad tarp ne teisėjų korupcija yra didelė problema.

Tik 12.1% mano, kad teismų darbuotojų korupcija yra problema, kas rodo aukštą pasitikėjimą šia institucijos dalimi.

10.4% respondentų nėra tikri, kas gali reikšti informacijos trūkumą arba situacijos neapibrėžtumą.

Rezultatai rodo, kad teisėjai ir teismų darbuotojai teismų administracinio personalo nesiskaidrumą vertina kaip minimalią ar neegzistuojančią problemą.

5 klausimas

Ar manote, kad kitų teisinių profesijų korupcija yra problema Lietuvoje?

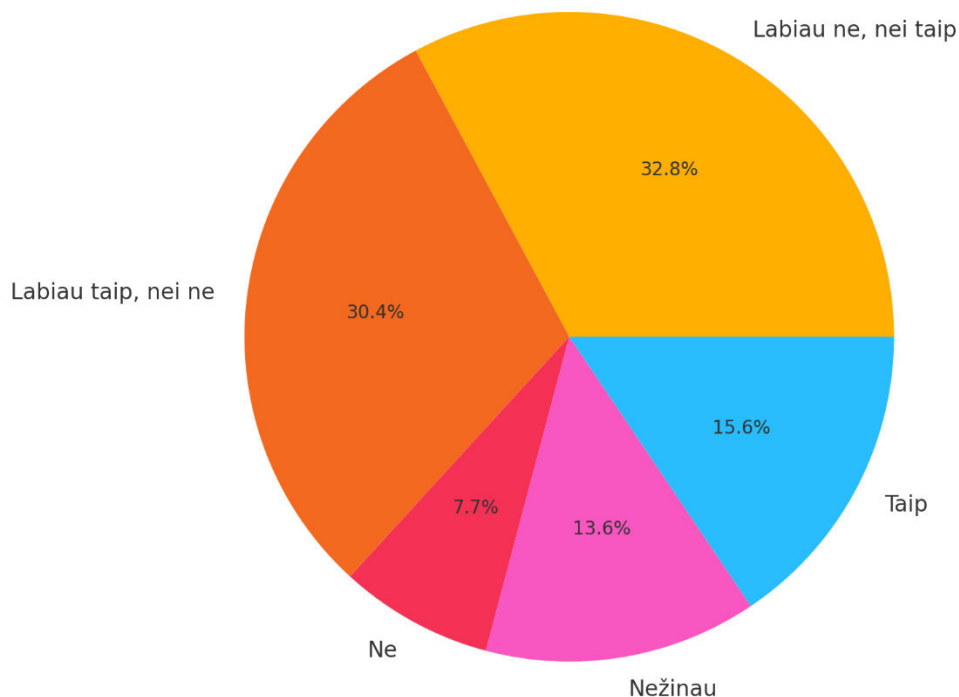
32.8% respondentų atsakė „labiau ne, nei taip“ – jie nemano, kad kitų teisinių profesijų (pvz., advokatų, prokurorų) korupcija yra esminė problema, bet gali egzistuoti tam tikrais atvejais.

30.4% atsakė „labiau taip, nei ne“ – jie pripažįsta, kad ši problema egzistuoja, bet nėra visiškai tikri dėl jos masto.

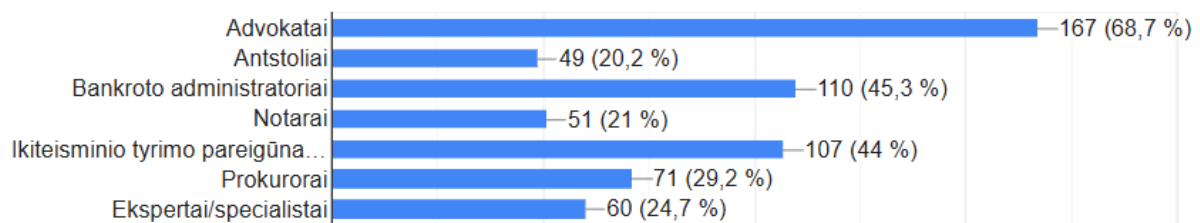
15.6% atsakė „taip“ – jie tvirtai mano, kad kitų teisinių profesijų korupcija yra rimta problema.

7.7% atsakė „ne“ – jie visiškai atmeta galimybę, kad ši problema egzistuoja Lietuvoje.

13.6% atsakė „nežinau“ – jie neturi aiškos nuomonės šiuo klausimu.

Atsakiusiųjų teigiamai, buvo prašoma nurodyti profesijas, kuriose, Jūsų manymu, korupcijos apraiškų yra daugiausia

Teismų bendruomenė mano, kad kitų teisinių profesijų korupcija yra aktualesnė problema nei teisėjų ar teismų darbuotojų korupcija. Daugiau nei 45% respondentų mano, kad ši problema egzistuoja, kas yra didesnis procentas nei teisėjų ar teismų darbuotojų atveju. Neigiamai į šį klausimą atsakė mažiau žmonių nei 3-iaame ar 4-ame klausime, kas reiškia, kad ši tema teisminėje sistemoje yra jautresnė ir kelia daugiau diskusijų.

Tai rodo, kad teisėjai ir teismų darbuotojai labiau pasitiki savo institucija nei kitomis teisinėmis profesijomis.

6 klausimas

Kokiais atvejais, Jūsų nuomone, kyšio davimas galėtų būti pateisinamas?

Didžioji dalis respondentų (daugiau nei 91,8%) nepateisina kyšio davimo jokiais atvejais.

6.9% respondentų nurodė, kad kyšio davimas galėtų būti pateisinamas tam tikrais atvejais.

Mažesni procentai respondentų (nuo 0.5% iki 1.7%) įvardijo specifinius scenarijus, kuriuose tai galėtų būti pateisinama.

Teismų darbuotojai ir teisėjai iš esmės laikosi griežtos pozicijos prieš kyšius, nes absoliuti dauguma nepitaria kyšio davimui bet kokiomis aplinkybėmis.

Tik nedidelė dalis respondentų įžvelgia galimas išimtis, tačiau jų skaičius yra nereikšmingas.

Tai rodo stiprią antikorupcinę nuostatą tarp teisminių institucijų darbuotojų.

Antrosios potėmės „Teismų atsparumo korupcijai būklė“ rezultatai

7 klausimas

Skalėje nuo 1 iki 10 įvertinkite Lietuvos teismų atsparumo korupcijai būklę.

Daugiausia respondentų (158 asmenys) įvertino teismų atsparumą korupcijai 8 balais, kas rodo aukštą pasitikėjimą sistema.

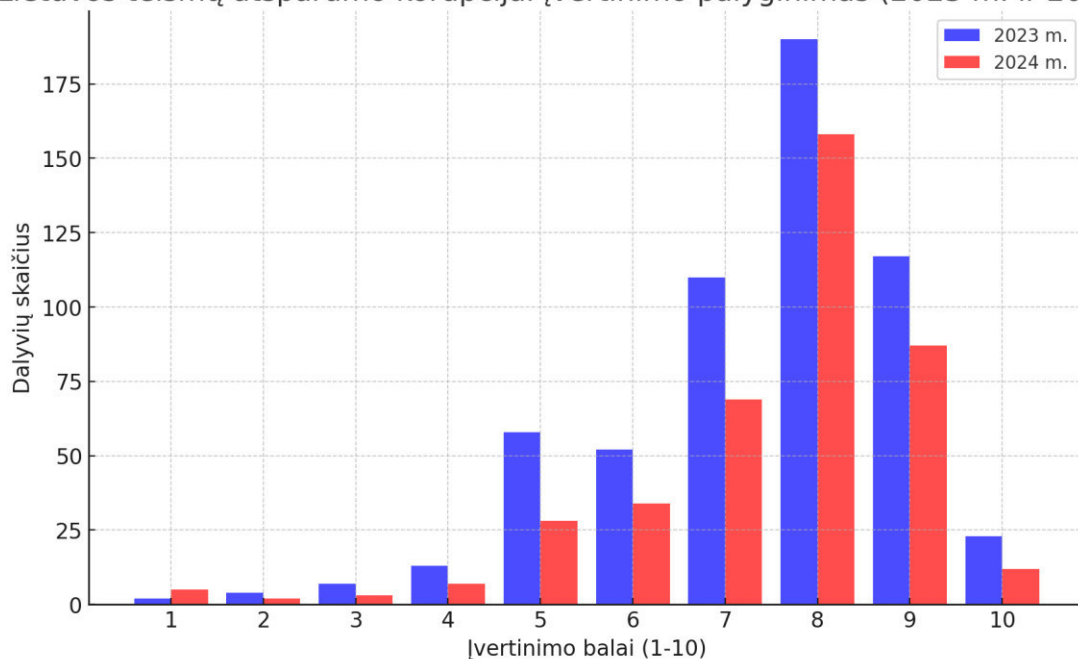
87 respondentai įvertino 9 balais, o tai patvirtina, kad nemaža dalis teisminės sistemos darbuotojų mano, jog teismai yra labai atsparūs korupcijai.

12 respondentų suteikė aukščiausią – 10 balų įvertinimą, kas reiškia visišką pasitikėjimą teismų skaidrumu.

Vidutiniai įvertinimai: 7 balai (69 respondentai), 6 balai (34 respondentai) ir 5 balai (28 respondentai).

Žemesni įvertinimai (1–4 balai) buvo reti: 5 respondentai suteikė 1 balą, 2 respondentai – 2 balus, 3 respondentai – 3 balus, o 7 respondentai – 4 balus.

Lietuvos teismų atsparumo korupcijai įvertinimo palyginimas (2023 m. ir 2024 m.)

2023 m. daugiausia vertinimų buvo 8 balai (33%), tuo tarpu 2024 m. ši dalis kiek sumažėjo, bet išliko viena dominuojančių.

2024 m. mažėjo 9 ir 10 balų vertinimų. Žemesni įvertinimai (1–5 balai) išliko reti abiem metais, rodo, kad didžioji dalis respondentų vis tiek vertina teismų skaidrumą gana teigiamai.

2024 m. vidutinis įvertinimas yra šiek tiek aukštesnis nei 2023 m.: 2023 m. vidurkis (su 576 respondентаis): 7.39, 2024 m. vidurkis (su 404 respondентаis): 7.52. Nepaisant mažesnio respondentų skaičiaus 2024 m., vertinimai išliko panašūs ir net šiek tiek pagerėjo. Tai gali rodyti didėjančią teismų darbuotojų pasitikėjimą institucijos atsparumu korupcijai.

Aukščiausią atsparumo korupcijai įvertinimą pateikė teisėjai (8.0/10), kas gali reikšti didesnę pasitikėjimą sistema iš jų perspektyvos.

Kiti teismų sistemos darbuotojai (sekretoriai, padėjėjai) įvertino atsparumą šiek tiek žemiau (7.0–7.5), kas rodo tam tikrą atsargumą ar susirūpinimą dėl skaidrumo.

Apskritai, vertinimai yra pakankamai aukšti, tačiau išlieka nedideli skirtumai tarp skirtingų pozicijų.

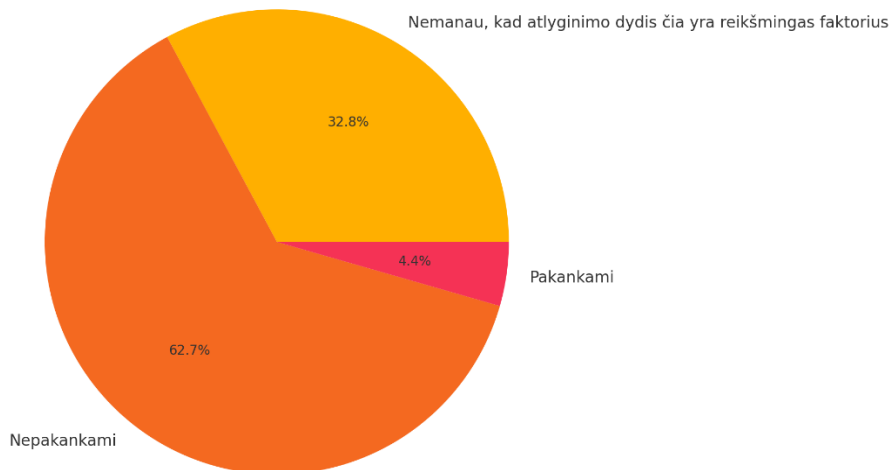
8 klausimas

Ar Jūs manote, kad teismų sistemoje dirbančių asmenų atlyginimai yra pakankami, kad jie būtų apsaugoti nuo išorinio spaudimo?

Didžioji dalis apklaustųjų (62.7%) mano, kad teismuose dirbančiųjų atlyginimai yra nepakankami, o tai gali turėti įtakos korupcijos prevencijai.

Trečdalis respondentų (32.8%) nesutinka su šia idėja ir teigia, kad atlyginimo dydis nėra svarbus faktorius kovojant su korupcija.

Labai maža dalis (4.4%) mano, kad atlyginimai yra pakankami, kas rodo bendrą nepasitenkinimą esama finansine situacija teismų sistemoje.

2023 m. nė vienas respondentas neįvardijo atlyginimų kaip pakankamų (0%), o 2024 m. ši dalis siekia 4.4%. Tai rodo, kad atsirado šiek tiek daugiau žmonių, kurie laiko atlyginimus tinkamais.

Nepakankamų atlyginimų dalis 2024 m. sumažėjo nuo 68.8% (2023 m.) iki 62.7%. Tai gali reikšti tam tikrą situacijos gerėjimą arba mažesnę nepasitenkinimą nei ankstesniais metais.

2024 m. daugiau žmonių (32.8%) mano, kad atlyginimas nėra reikšmingas faktorius kovai su korupcija, palyginti su 2023 m. (31.3%). Tai rodo šiek tiek didesnį požiūrį, kad korupcijos prevencija nepriklauso tik nuo atlyginimų dydžio.

Bendrai matoma tendencija, kad mažėja absoliutus nepasitenkinimas atlyginimais, tačiau jis vis dar yra didelis.

9 klausimas

Ar Jūs manote, kad Lietuvoje teisėjų ir teismų nepriklausomumas yra užtikrinamas ir apsaugotas?

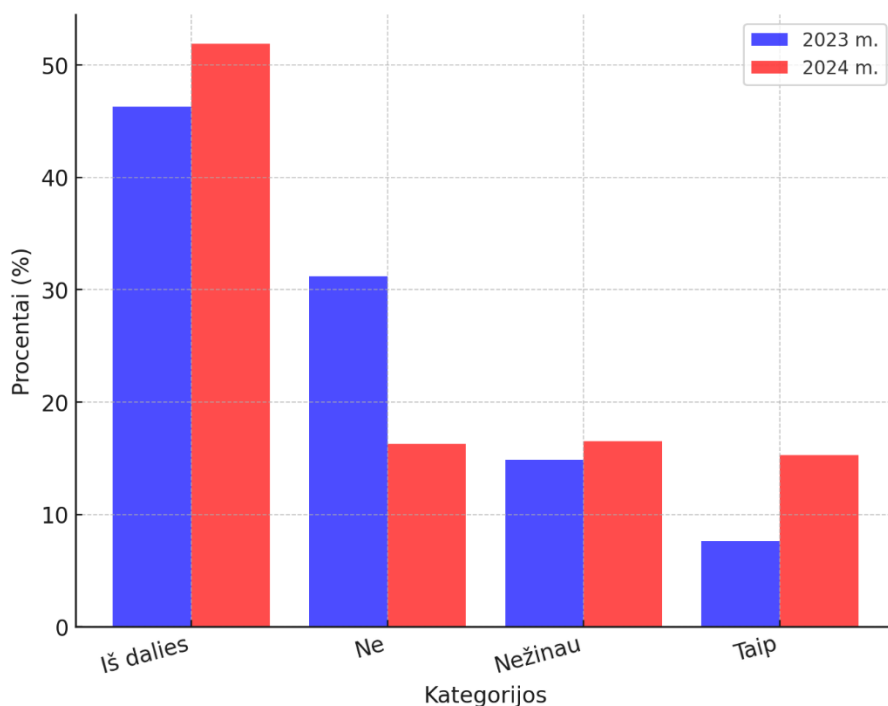
2024 m. teismų nepriklausomumo vertinimas pagerėjo – mažiau žmonių teigia, kad nepriklausomumas nėra užtikrinamas, ir daugiau jų mano, kad sistema bent iš dalies veikia.

2024 m. daugiau respondentų mano, kad nepriklausomumas yra užtikrinamas iš dalies (51.9%), palyginti su 2023 m. (46.3%).

Neigiamai vertinančių („Ne“) dalis sumažėjo nuo 31.2% iki 16.3%.

„Taip“ atsakiusių skaičius padvigubėjo nuo 7.6% iki 15.3%.

Neapsisprendusių („Nežinau“) dalis išliko panaši, su nedideliu padidėjimu nuo 14.9% iki 16.5%

10 klausimas

Kas, Jūsų nuomone, labiausiai neigiamai veikia nešališką ir nepriklausomą bylų nagrinėjimą teismuose

Veiksny	2023 m. (%)	2024 m. (%)	Pokytis
Visuomenės/žiniasklaidos spaudimas	65%	59.2%	-5.8%
Politikų įsikišimas į teismus	62%	61.4%	-0.6%
Neteisėti (neetiški) teisėjų veiksmai	30%	25%	-5%
Neteisėti (neprocesiniai) advokatų veiksmai	28%	35.1%	+7.1%
Neteisėti (neprocesiniai) prokurorų veiksmai	15%	16.6%	+1.6%
Teismo vidinių administratorių įtaka	12%	13.6%	+1.6%
Teismo išorinių administratorių įtaka	9%	8.4%	-0.6%
Kitų teisėjų kišimasis į bylų nagrinėjimą	10%	9.2%	-0.8%

 Mažėjo:

- **Visuomenės ir žiniasklaidos spaudimo reikšmė (65% → 59.2%)**

- **Neteisėti (neetiški) teisėjų veiksmai** (30% → 25%)

Didėjo:

- **Neteisėti advokatų veiksmai** (28% → 35.1%)
- **Neteisėti prokurorų veiksmai** (15% → 16.6%)
- **Teismo administracijos įtaka** (vidinių administratorių reikšmė nuo 12% → 13.6%)

 Išvada: 2024 m. teisėjai vis dar jaučia politikų ir žiniasklaidos įtaką, tačiau auga susirūpinimas dėl advokatų įtakos bylų nagrinėjimui.

11 klausimas

Prašyta nurodyti didžiausius su korupcija susijusius rizikos faktorius teismų sistemoje

Rizikos veiksnys	Procentas (%)
Neskaidrūs asmeniniai ryšiai (pvz., su politikais, verslininkais)	55
Viešų ir privačių interesų painiojimas	43.6
Nepakankamas finansavimas	41.6
Piktnaudžiavimas ar įgaliojimų viršijimas	38.9
Etikos standartų/duotos priesaikos nesilaikymas	32.2
Kyšininkavimas (reikalavimas, priėmimas)	30
Favoritizmas (nepotizmas ir/ar kronizmas)	19.8
Sprendimų priėmimo vilkinimas	16.8
Buvusių teisėjų/teismo darbuotojų įtaka	11.1

 Beveik visi veiksniai išliko stabilūs, reikšmingų pokyčių nėra. Tai rodo, kad teisėjų ir teismų darbuotojų požiūris į rizikos faktorius per metus išliko beveik nepakitęs.

♦ Didžiausios problemos abiem metais:

- **Neskaidrūs asmeniniai ryšiai (55%)** – išlieka svarbiausias rizikos veiksnys.
- **Viešų ir privačių interesų painiojimas (43.6%)** – antra pagal svarbą problema.
- **Nepakankamas finansavimas (41.6%)** – finansinė situacija teismuose vis dar vertinama kaip nepakankama.

Mažiausiai reikšmingi veiksniai:

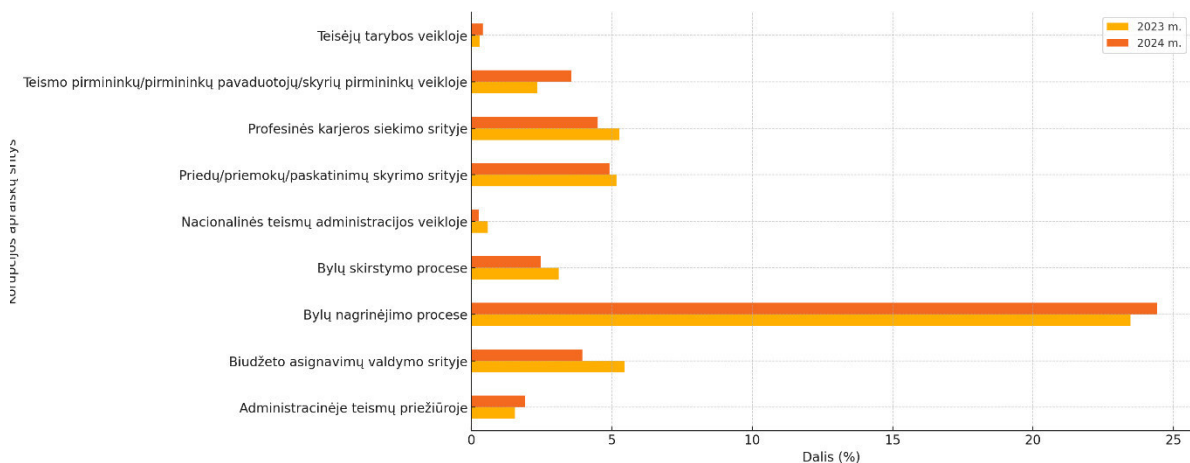
- **Buvusių teisėjų/teismo darbuotojų įtaka (11.1%)** – išlieka mažiau reikšminga problema.

- **Sprendimų priėmimo vilkinimas (16.8%)** – nėra esminė kliūtis, bet vis dar svarbi.

✓ **Tendencija:** Per metus **esminių pokyčių neįvyko**, tačiau akivaizdu, kad teismų darbuotojai vis dar mato riziką neskaidriuose ryšiuose, interesų konfliktuose ir finansavimo trūkume.

12 klausimas

Kur, Jūsų nuomone, korupcijos apraiškų teismų sistemoje daugiausia

Biudžeto asignavimų valdymo srityje: 2023 m. **5.5%**, 2024 m. **4.0%**. Pokytis: **sumažėjo** (-1.5%).

Priedų/priemokų/paskatinimų skyrimo srityje: 2023 m. **5.2%**, 2024 m. **4.9%**. Pokytis: **sumažėjo** (-0.2%).

Profesinės karjeros siekimo srityje: 2023 m. **5.3%**, 2024 m. **4.5%**. Pokytis: **sumažėjo** (-0.8%).

Teismo pirmininkų/pirmininkų pavaduotojų/skyrių pirmininkų veikloje: 2023 m. **2.3%**, 2024 m. **3.5%**. Pokytis: **padidėjo** (+1.2%).

Bylų skirstymo procese: 2023 m. **3.1%**, 2024 m. **2.5%**. Pokytis: **sumažėjo** (-0.7%).

Bylų nagrinėjimo procese: 2023 m. **23.5%**, 2024 m. **24.4%**. Pokytis: **padidėjo** (+1.0%).

Administracinėje teismų priežiūroje: 2023 m. **1.6%**, 2024 m. **1.9%**. Pokytis: **padidėjo** (+0.4%).

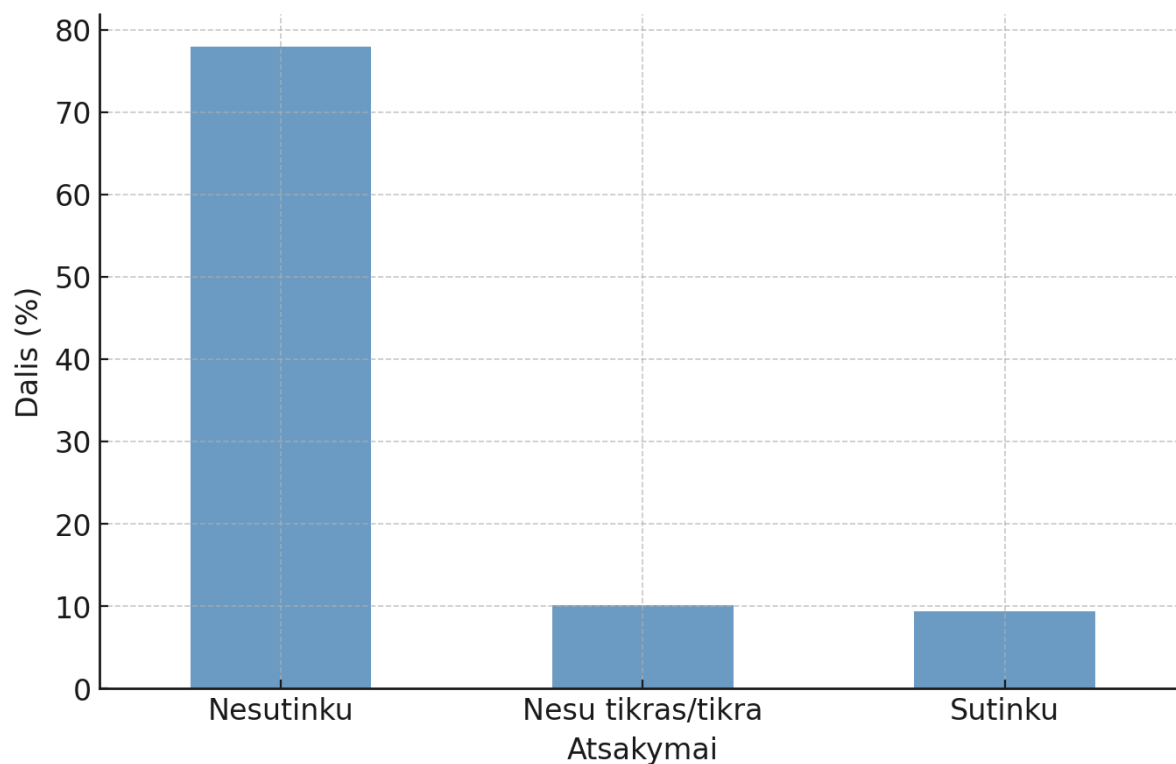
Teisėjų tarybos veikloje: 2023 m. **0.3%**, 2024 m. **0.4%**. Pokytis: **padidėjo** (+0.1%).

Nacionalinės teismų administracijos veikloje: 2023 m. **0.6%**, 2024 m. **0.3%**. Pokytis: **sumažėjo** (-0.3%).

13 klausimas

Klausimas teisėjams. Įvertinkite teiginį:

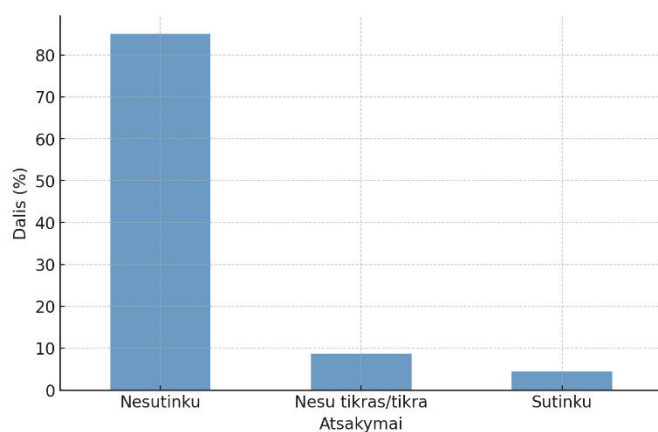
Per pastaruosius metus iš teismo vadovybės patyriau spaudimą išnagrinėti bylą per tam tikrą laiką.

14 klausimas

Klausimas teisėjams. Įvertinkite teiginį:

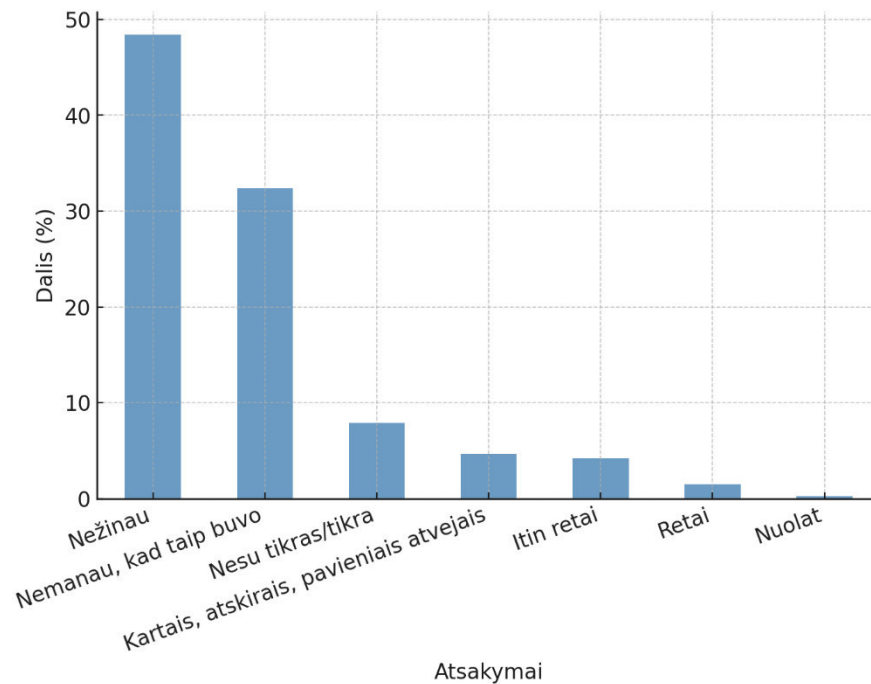
Per pastaruosius metus patyriau neleistiną spaudimą nagrinėjant bylą ir priimant sprendimą.

15 klausimas

Įvertinkite teiginį:

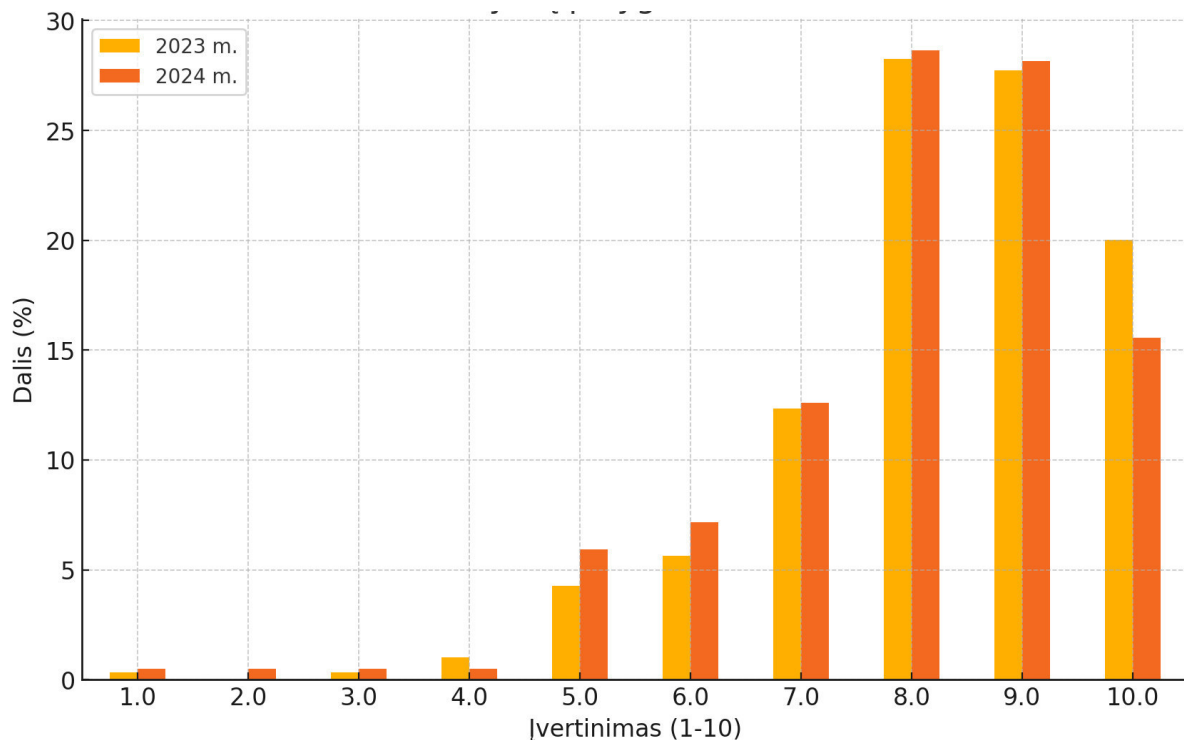
Manau, kad per pastaruosius dvejus metus yra pasitaikę atvejų, kai konkretus teisėjas yra priėmęs kyšį ar įsitraukęs į kitokios formos korupcinius ryšius (priėmęs dovanas, paslaugas, dėl asmeninių santykių) kaip paskatą priimti konkretų sprendimą.

Trečiosios potemės „Antikorupcinis sąmoningumas“ rezultatai

16 klausimas

Prašyta skalėje nuo 1 iki 10 įvertinti teismų sistemoje dirbančių asmenų sąmoningumą apie korupcijos apraiškų pasekmes teisingumo sistemai ir visuomenės pasitikėjimui teismais.

Didžiausia dalis respondentų vertina sąmoningumą kaip aukštą (8-9 balai), o šių atsakymų dalis 2024 m. dar šiek tiek išaugo.

10 balų įvertinimas sumažėjo (-4.5%), kas gali reikšti, jog mažiau respondentų mano, kad sąmoningumas yra aukščiausiam lygmenyje.

Vidutiniai įvertinimai (5-6) padidėjo, rodant, kad dalis žmonių vertina situaciją kiek skeptiškiau nei anksčiau.

Žemiausi įvertinimai (1-4) išlieka itin reti, bet matome nedidelį jų augimą.

Vidutinis 16-o klausimo įvertinimas pagal pareigų grupes (2024 m.):

Teisėjai: 8.19

Teismo posėdžių sekretoriai: 8.09

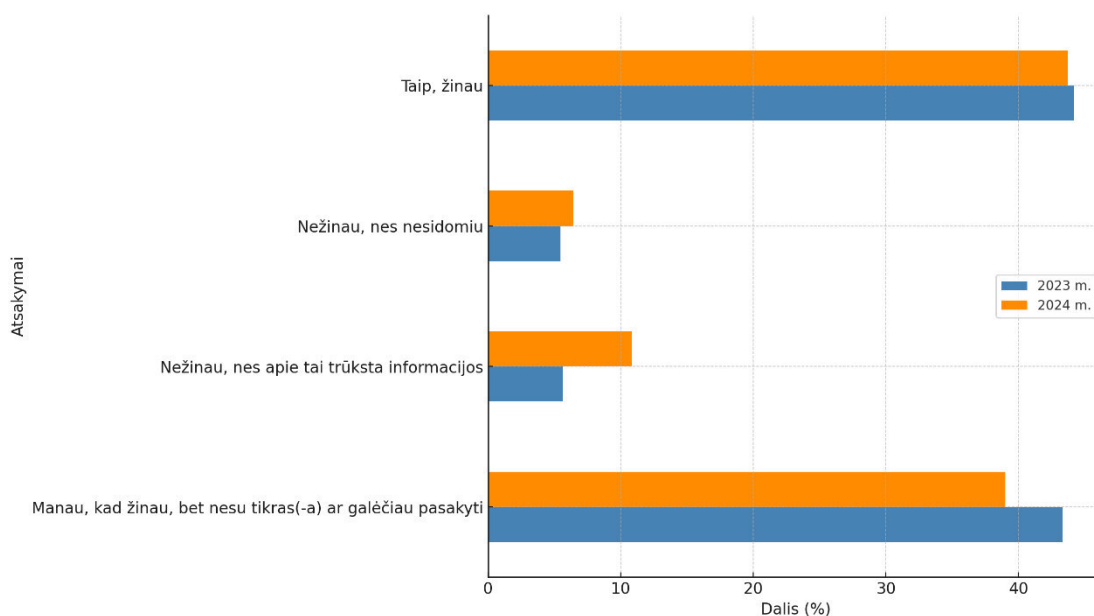
Teismo valstybės tarnautojai ar darbuotojai: 8.04

Teisėjų padėjėjai: 7.86

2023 m. vidurkis: 8.23, 2024 m. vidurkis: 8.04. Pokytis: -0.19 (nedidelis sumažėjimas).

17 klausimas

Ar žinote, kokios korupcijos prevencijos priemonės vykdomos teismų sistemoje?

Pagrindiniai pokyčiai (2023 m. → 2024 m.):

- „Manau, kad žinau, bet nesu tikras(-a) ar galėčiau pasakyti“ sumažėjo: **43.3% → 39.0% (-4.3%)**.
- „Nežinau, nes apie tai trūksta informacijos“ padidėjo: **5.7% → 10.9% (+5.2%)**.
- „Nežinau, nes nesidomiu“ šiek tiek padidėjo: **5.5% → 6.4% (+0.9%)**.
- „Taip, žinau“ beveik nepakito: **44.2% → 43.7% (-0.5%)**.

Išvados:

- **Mažiau respondentų jaučiasi užtikrinti dėl savo žinių apie korupcijos prevenciją** – nežinančiųjų dalis išaugo.
- **Daugiau žmonių nurodo informacijos trūkumą**, kas gali reikšti nepakankamą komunikaciją apie esamas priemones.
- **Dauguma vis dar mano, kad žino apie prevencijos priemones, bet dalis nėra visiškai tikri.**

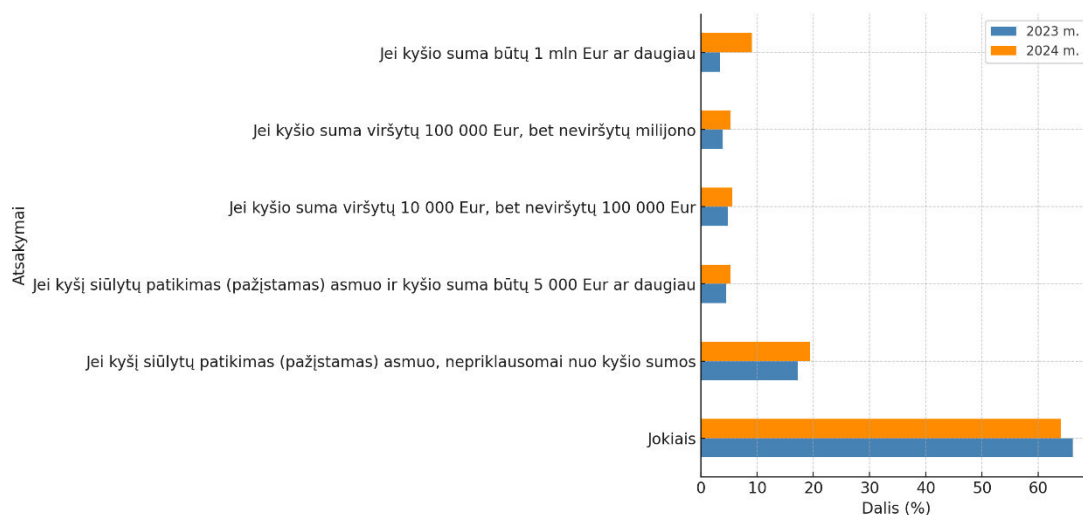
Rekomendacijos:

✦ **Gerinti informacijos sklaidą apie korupcijos prevenciją**, nes vis daugiau respondentų atsako „nežinau“.

✦ **Stiprinti darbuotojų informuotumą**, kad mažėtų neapsisprendusiųjų ir netikinčių savo žiniomis dalis.

18 klausimas

Kaip manote, kokiais atvejais teismuose dirbantis asmuo galėtų apsispręsti paimti kyšį

✓ Dauguma respondentų vis dar tvirtai teigia, kad kyšio priėmimas nepriimtinas, tačiau šis rodiklis sumažėjo (-2.1%).

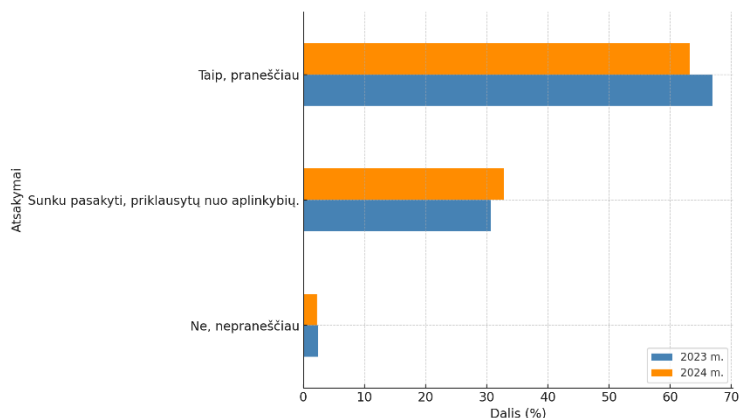
✓ Pastebimas aiškus pokytis (5.7%) tų, kurie mano, kad kyšis galėtų būti priimtas, jei suma būtų 1 mln Eur ar daugiau.

✓ Patikimo (pažįstamo) asmens siūlomas kyšis tampa labiau priimtinas, nepriklausomai nuo sumos (+2.1%).

✓ Visose kitose kategorijose, susijusiose su skirtingomis sumomis, yra nedidelis augimas (apie 0.7%–1.4%).

19 klausimas

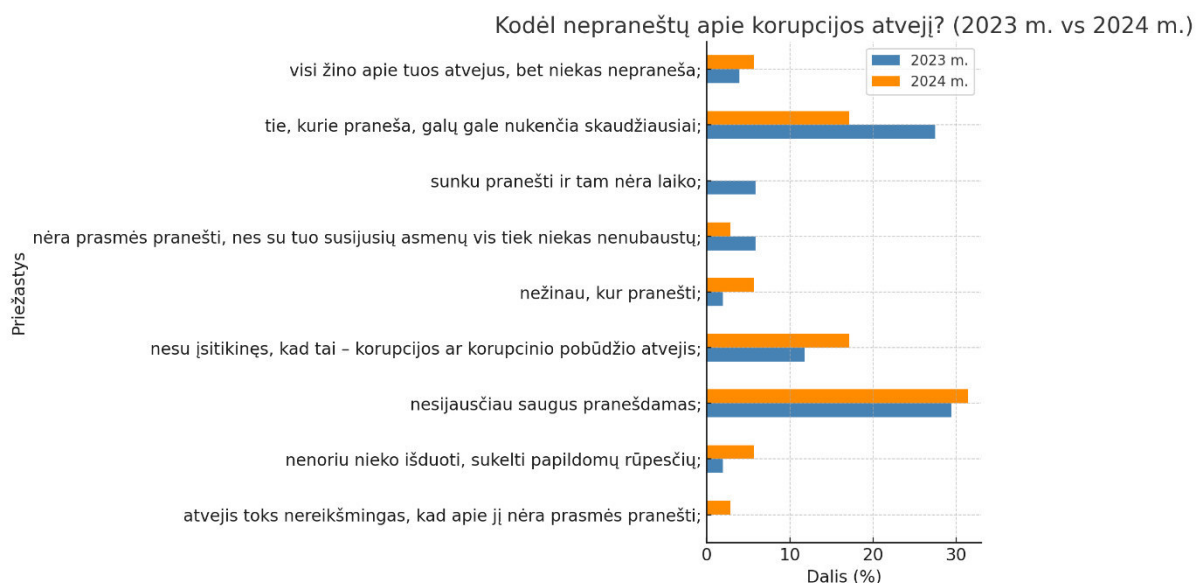
Ar Jūs asmeniškai praneštumėte apie Jums žinomą korupcijos atvejį?

✓ **Bendras pasirengimas pranešti apie korupciją sumažėjo (-3.7%), tačiau vis dar išlieka aukštas.**

✓ **Daugiau žmonių nurodo, kad sprendimą priimtų pagal aplinkybes (+2.2%), kas rodo didėjančią neapibrėžtumą.**

✓ **Abejojančių skaičius auga, o aiškiai nusiteikusių nepranešti procentas beveik nepakito (-0.2%).**

✓ **Daugiausia žmonių nepraneša, nes jaučiasi nesaugūs, ir šis rodiklis dar labiau išaugo (+2%).**

✓ **Daugėja abejojančių dėl situacijos teisėtumo („nesu įsitikinęs, kad tai – korupcija“ padidėjo +5.4%).**

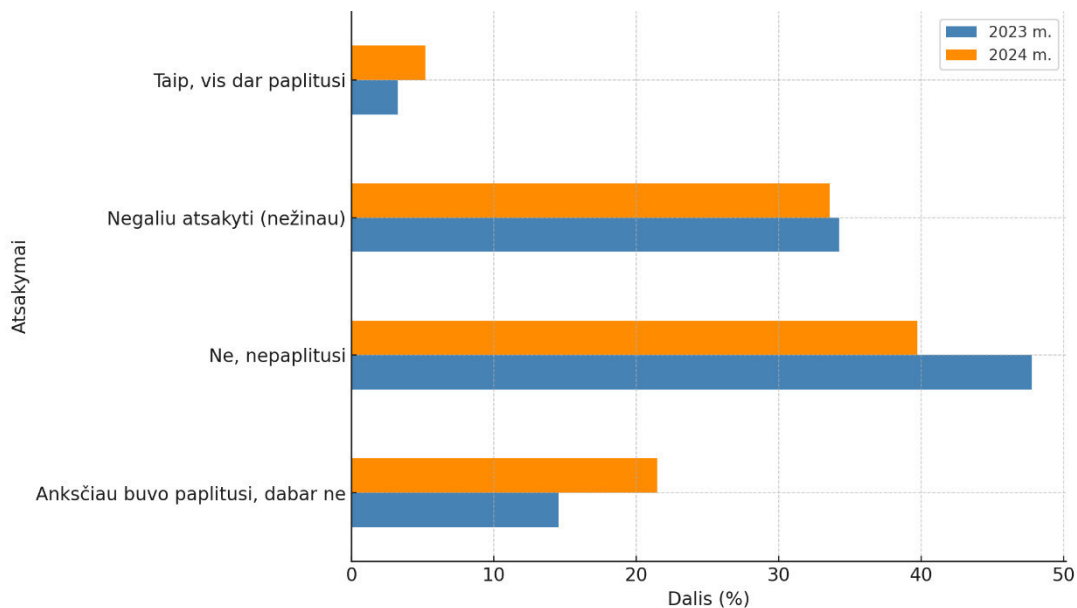
✓ **Žmonių, manančių, kad pranešėjai nukentia, sumažėjo (-10.3%), tačiau ši priežastis vis dar išlieka viena iš reikšmingiausių.**

✓ **Mažiau žmonių mano, kad pranešti nėra prasmės, nes niekas nenubaustų (-3.0%).**

✓ **Niekas nebeišskyrė laiko stokos kaip priežasties nepranešti (-5.9%).**

20 klausimas

Kaip manote, ar teisme yra paplitusi situacija, kai teisėjams ar darbuotojams norima papildomai atsilyginti?

✓ **Vis daugiau žmonių mano, kad situacija anksčiau buvo paplitusi, bet dabar ne (+6.9%), kas gali rodyti didėjančią pasitikėjimą sistema.**

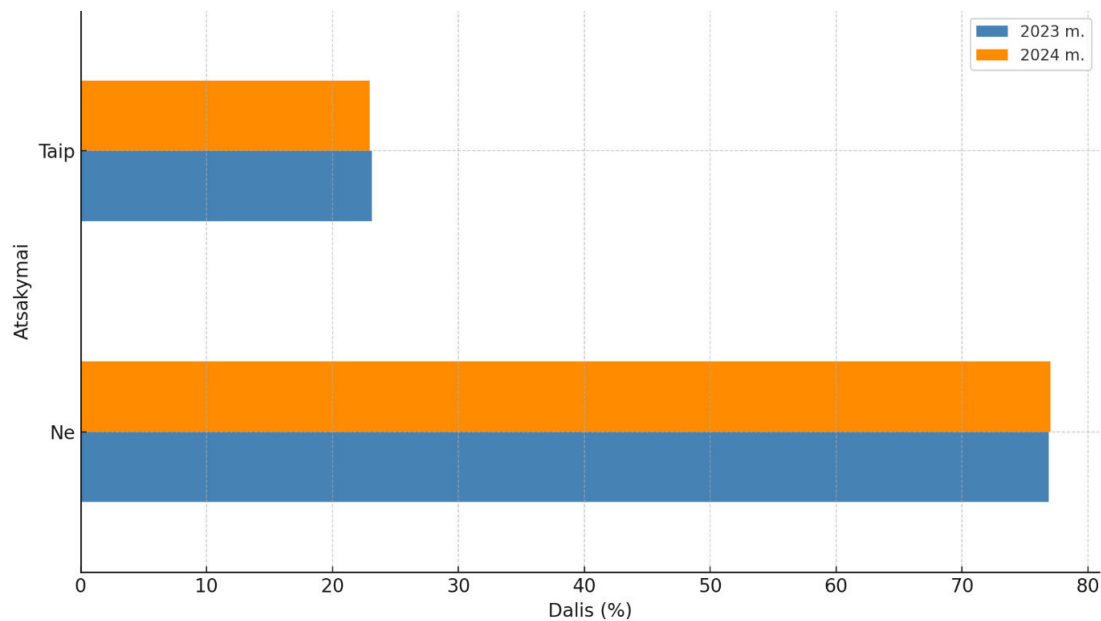
✓ **Tačiau sumažėjo aiškiai neigiančių paplitimą žmonių skaičius (-8.0%), kas reiškia, kad dalis respondentų vis dar nėra tikri arba mato pavienes situacijas.**

✓ **Nežinančiųjų skaičius beveik nepakito (-0.7%), tačiau vis dar sudaro reikšmingą dalį.**

✓ **Tie, kurie vis dar mano, kad situacija egzistuoja, šiek tiek padaugėjo (+1.9%).**

21 klausimas

Kaip manote, ar teisme pasitaiko kitų, su kyšio davimu nesusijusių, korupcijos apraiškų (pvz. išankstiniai susitarimai, piktnaudžiavimas įgaliojimais, neformalus bendravimas su byloje dalyvaujančiais asmenimis ir pan.)?

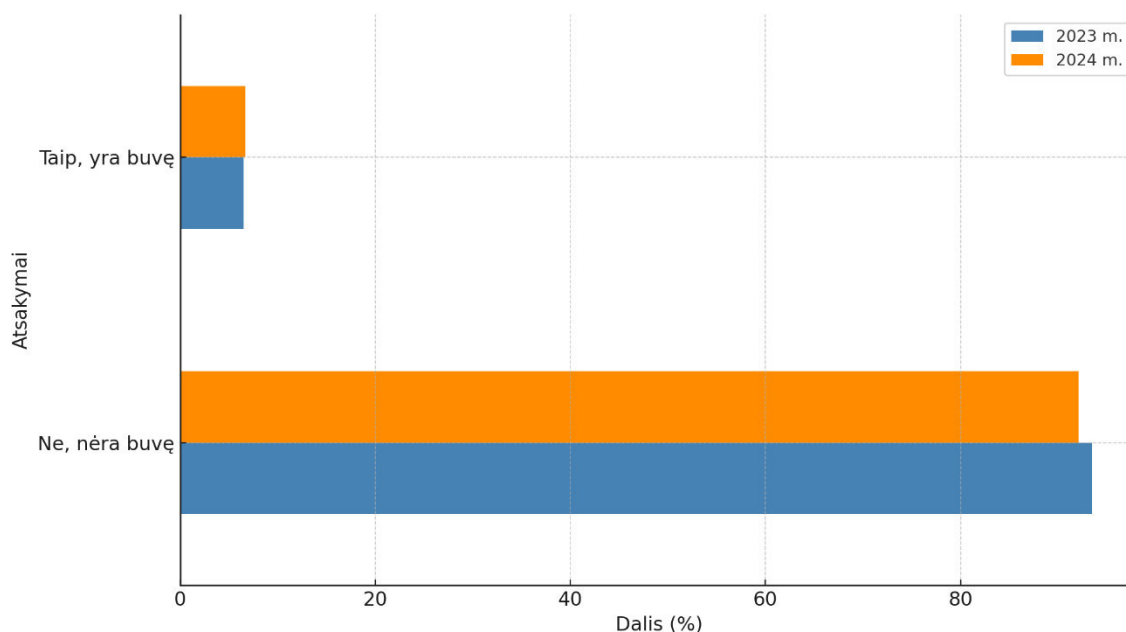

Dažniausiai respondentų nurodytos korupcijos apraiškos:

- **Neformalus bendravimas su byloje dalyvaujančiais asmenimis**
- **Išankstiniai susitarimai**
- **Teisėjų santuokiniai ir giminystės ryšiai su advokatais, verslo atstovais**
- **Piktnaudžiavimas įgaliojimais**
- **Protekcionizmas**
- **Bylos proceso dalyvių išankstinis susitarimas dėl bylos baigties**
- **Giminystės ir asmeninių ryšių įtaka**
- **Viešieji ir privatūs interesai, informacijos disponavimas**

22 klausimas

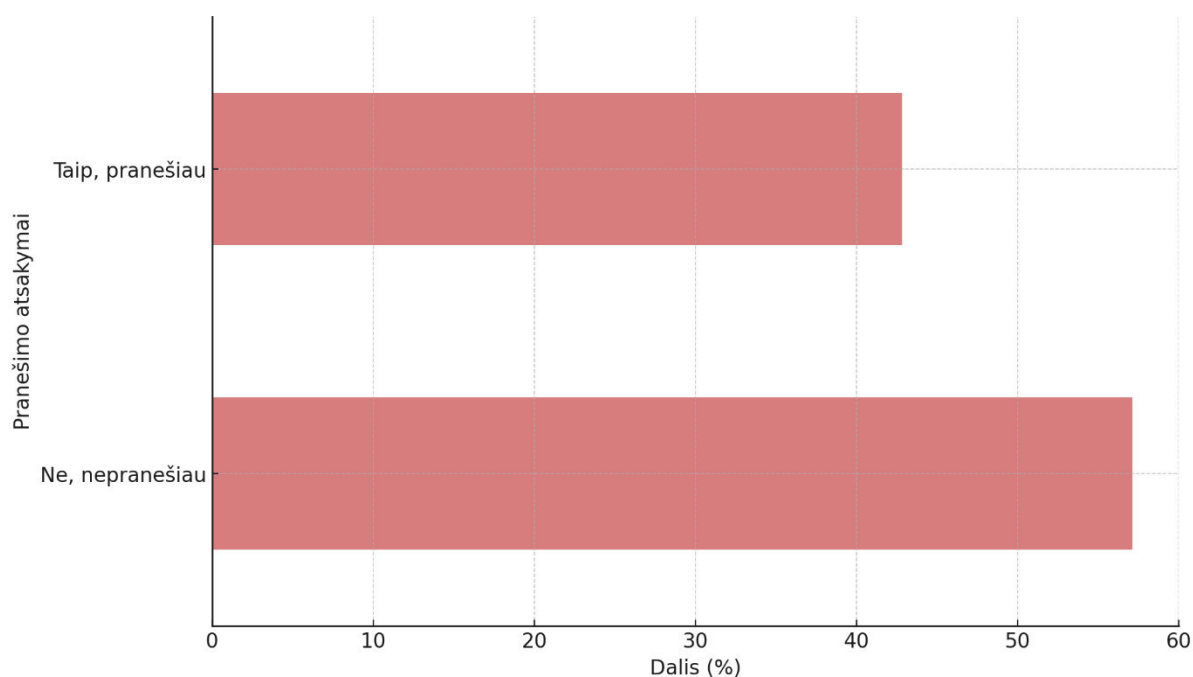
Ar yra buvę situacijų, kai Jums ar Jūsų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvote kitaip darbe susidūrę su korupcija?

✓ **Dauguma respondentų (92.1%) teigia, kad nėra susidūrę su kyšio davimo ar korupcijos atvejais, tačiau šis rodiklis sumažėjo (-1.4%).**

✓ **Bendras atsakymų pasiskirstymas išlieka gana stabilus tarp 2023 ir 2024 metų.**

Teigiamai atsakiusiųjų buvo klausiama ar tai, kad jiems ar jų kolegai buvo siūlomas kyšis ar buvo kitaip darbe susidūręs su korupcija, kam nors pranešė?

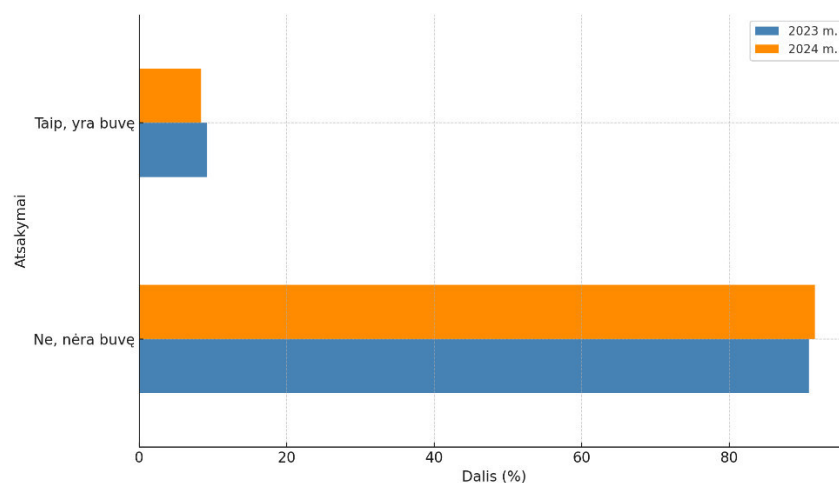
Daugiau nei pusė respondentų (57.1%) nepranešė apie kyšio siūlymą ar kitą korupcijos atvejį. Tačiau reikšminga dalis (42.9%) apie tai pranešė, kas rodo, kad dalis žmonių

jaučiasi saugiai ir pasitiki institucijomis. Pranešimų skaičius yra gana aukštas, tačiau vis dar yra žmonių, kurie renkasi neteikti informacijos.

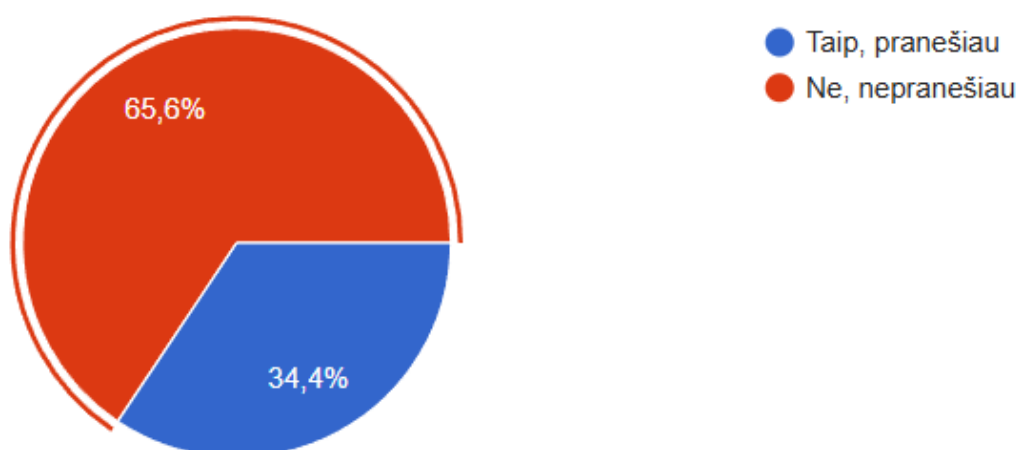
Dažniausios nepranešimo priežastys susijusios su situacijos nereikšmingumu arba baime dėl pasekmių. Kai kurie respondentai nežinojo, ar situacija buvo laikoma korupcija, todėl nepranešė. Buvo atvejų, kai žmonės atsisakė kyšio arba tiesiog išsprendė situaciją be pranešimo.

23 klausimas

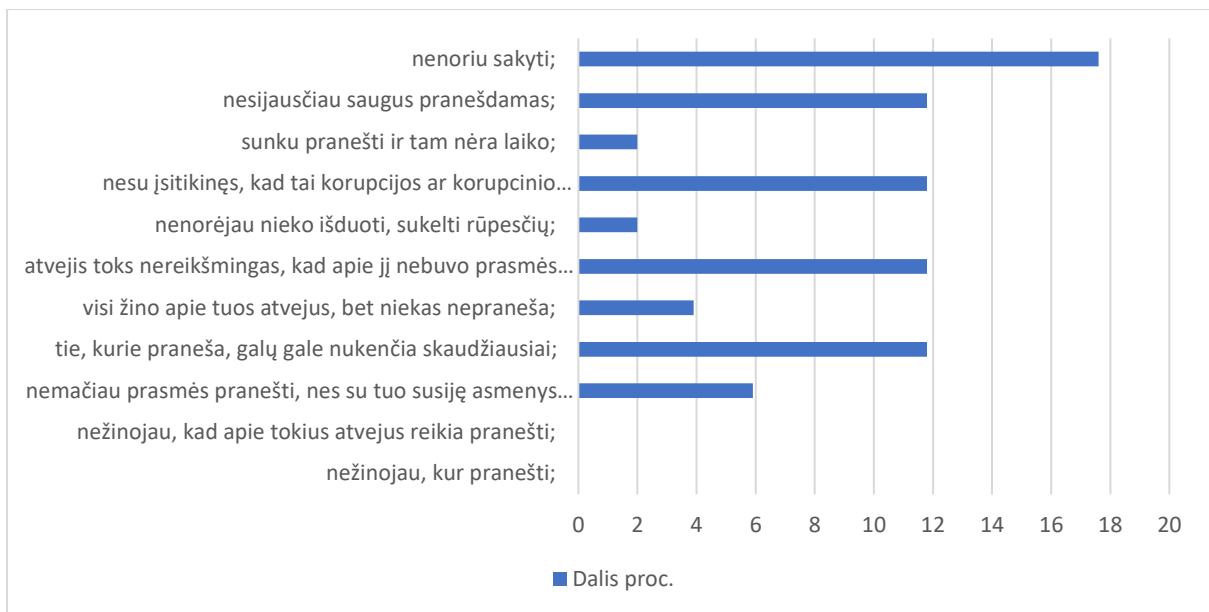
Ar yra buvę situacijų, kai Jums ar Jūsų kolegai darbe buvo daromas spaudimas elgtis taip, kaip Jums nepriklauso arba jautėte, kad toks elgesys gali būti prieštaraujantis teisės aktams ar profesinei etikai?

Teigiamai atsakiusiųjų buvo klausiama ar apie tai kam nors pranešė?

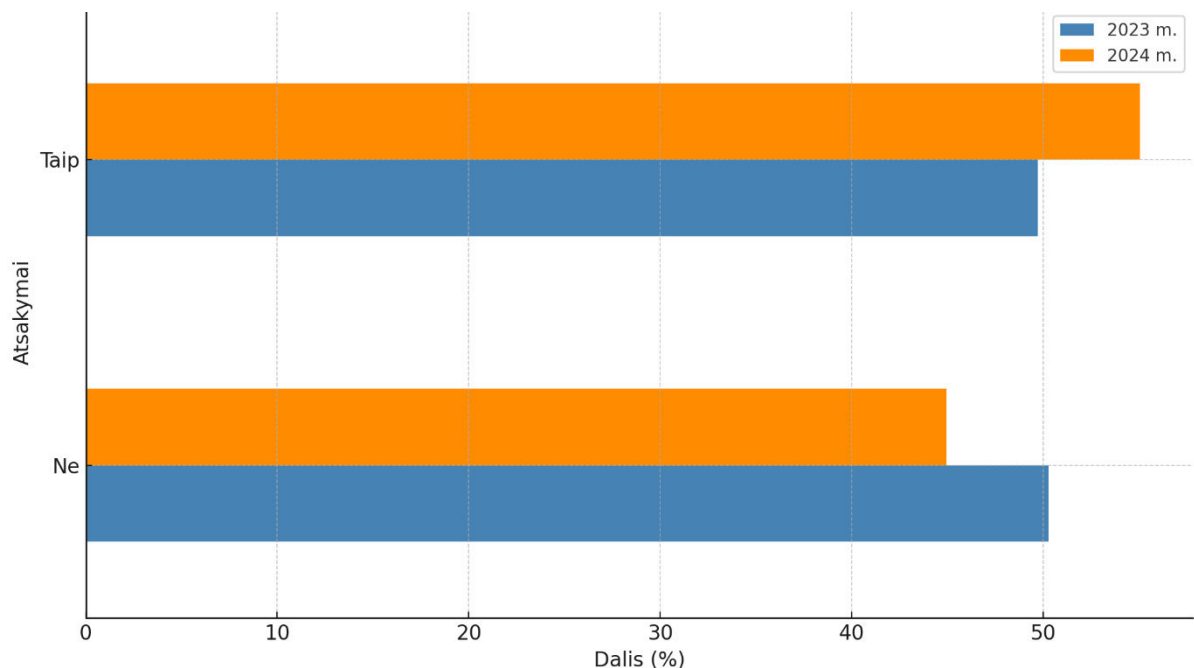

Respondentų, atsakiusių, kad nepranešė, klausta dėl kokių priežasčių:

24 klausimas

Ar žinote teismų sistemos vidinio kanalo elektroninio pašto adresą, kuriuo galite pranešti apie pažeidimus?

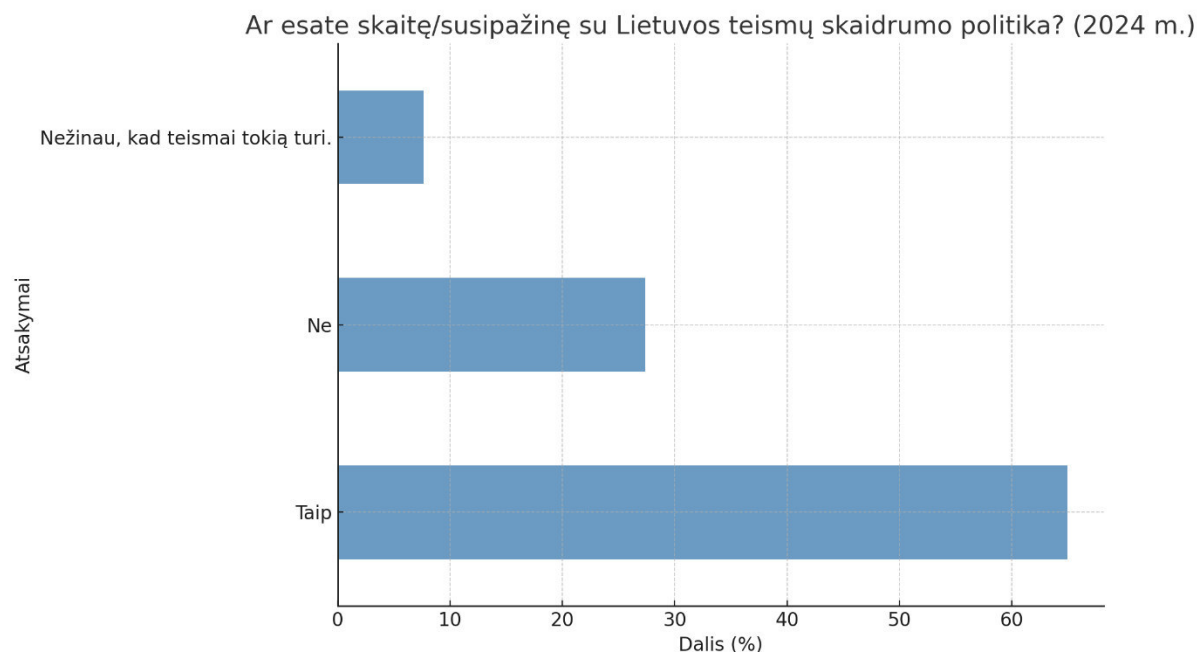
✓ **Daugiau žmonių (55.1%) teigia, kad žino teismų sistemos vidinio kanalo el. pašto adresą, kuriuo galima pranešti apie pažeidimus.**

✓ **Nežinančiųjų skaičius sumažėjo (-5.3%), kas rodo geresnį informuotumą.**

✓ Tendencija rodo, kad komunikacija apie vidinį pranešimų kanalą gerėja.

25 klausimas

Ar esate skaitę/susipažinę su Lietuvos teismų skaidrumo politika?

„Taip“ – 64.9%

„Ne“ – 27.4%

„Nežinau, kad teismai tokią turi.“ – 7.7%

Tyrimo apibendrinimas

✦ Korupcijos tolerancija teismų sistemoje išlieka žema.

✦ Neformalus ryšiai, piktnaudžiavimas įgaliojimais ir protekcija – dažniausiai minimos neskaidrumo apraiškos.

✦ Pasirengimas pranešti apie korupciją šiek tiek sumažėjo (-3.7%), o pagrindinės nepranešimo priežastys – baimė dėl pasekmių ir abejonės, ar bus imtasi veiksmų.

✦ Tiesioginė patirtis su kyšiais ar korupcija darbe išlieka reta, tačiau dalis žmonių susidūrę su šiomis situacijomis jų nepraneša.

✦ Gerėja informuotumas apie vidinius pranešimų kanalus (+5.3%), tačiau dalis žmonių vis dar nežino apie teismų skaidrumo politiką (7.7%).

Rezultatų vertinimas kitų duomenų kontekste

Lietuvos teismų korupcijos (ne)tolerancijos tyrimo rezultatai rodo aukštą teisėjų ir teismuose dirbančių asmenų nepakantumą korupcijos apraiškomis. Tai rodo, kad teismų bendruomenė Lietuvoje pasižymi aukštu profesinio integralumo ir signalizuoja, jog **antikorupcinė kultūra** teismuose stiprėja iš vidaus.

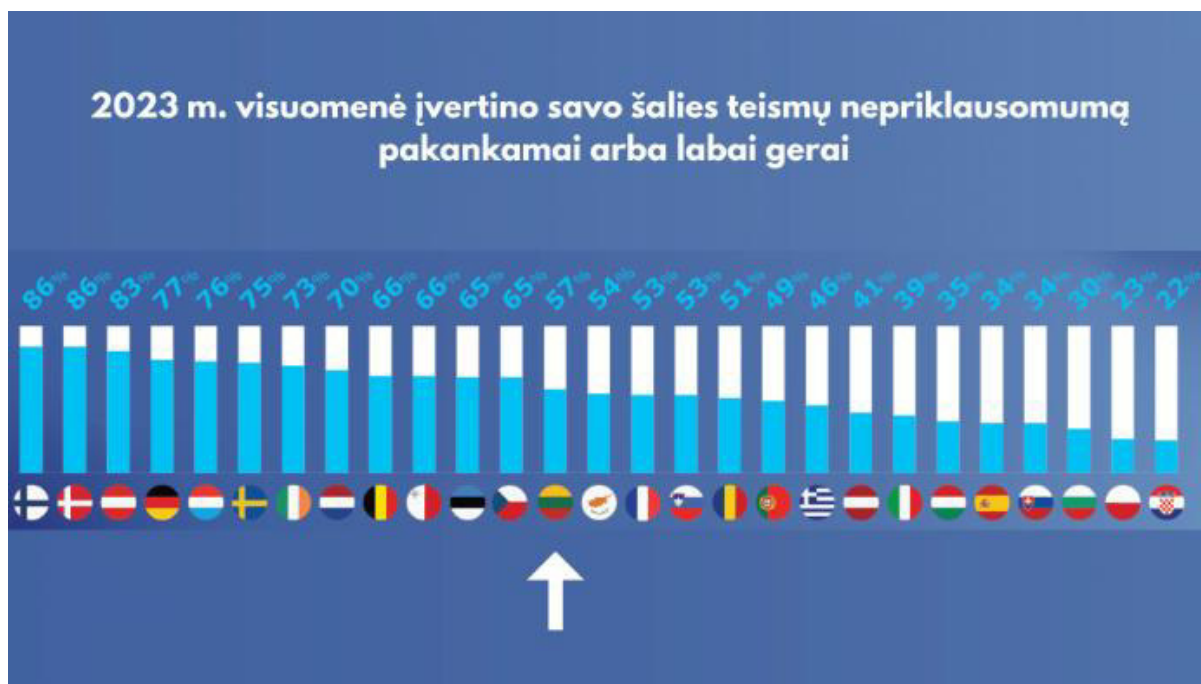
Panašias tendencijas rodo ir 2022 m. Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ) atlikta teisėjų apklausa, kuri parodė, kad absoliuti dauguma Lietuvos teisėjų jaučiasi nepriklausomi vykdydami teisingumą, nors dalis mini spaudimą sudėtingose bylose ir nepakankamą finansavimą kaip rizikos veiksnius (šie veiksniai atsiliepia ir teisėjų suvokimui apie sistemos atsparumą korupcijai)³.

Eurobarometro apklausų duomenys rodo, jog **pasitikėjimas teismų nepriklausomumu ilgainiui auga**. 2016 m. tik apie **49 %** Lietuvos gyventojų manė, kad teismai yra pakankamai arba visiškai nepriklausomi. Iki 2021 m. šis rodiklis pakilo virš 55 %, nors 2022 m. fiksuotas nedidelis sumažėjimas (iki **52 %**). Vis dėlto **2023 m.** matome rekordinį šuolį – jau **57 %** Lietuvos visuomenės vertina teisėjų nepriklausomumą teigiamai⁴. Tai rodo, kad daugiau nei pusė gyventojų pasitiki teismais, ir šis rodiklis yra aukštesnis nei ES vidurkis (ES vidutiniškai 53 % gyventojų palankiai vertina savo teismų nepriklausomumą).

Lietuvos teismų sistemos skaidrumo ir nepriklausomumo rodikliai Europos Sąjungoje yra **artimi vidurkiui arba geresni už jį**, tačiau atsilieka nuo pačių pažangiausių valstybių. Pagal **visuomenės pasitikėjimą teismais** Lietuva 2023 m. lenkia nemažai ES šalių – 57 % Lietuvos gyventojų teismus vertina nepriklausomais, kai ES vidurkis 53 %. Tai geresnis rodiklis nei, pavyzdžiui, Lenkijoje (23 %) ar Kroatijoje (22 %), kur pasitikėjimas mažiausias. Vis dėlto Šiaurės ir Vakarų Europos valstybės išlieka lyderės: Suomijoje, Danijoje apie 85–86 % piliečių pasitiki teismais. Lietuva šiuo požiūriu užima vidutinę poziciją – aukščiau už Pietų ir daugumą Rytų Europos šalių, bet žemiau už senbuves demokratijas.

³ <https://www.ency.eu/index.php/node/646#:~:text=Perceived%20independence%3A>

⁴ <https://www.teismai.lt/lt/es-tyrimas-del-pasitikėjimo-teismu-nepriklausomumu/11413#:~:text=Portugalijoje%2C%20C4%8Cekijoje%2C%20Maltoje%20ir%20Slov%20%20nijoje,%E2%80%93%20tik%2049%20proc>

Kiti tarptautiniai indeksai taip pat rodo Lietuvos teisinės sistemos padėtį kaip gana tvirtą, tačiau turinčią rezervų. **Pasaulio teisingumo projekto** (World Justice Project, WJP) **Teisinės valstybės indekse** Lietuva 2024 m. buvo **18-a pasaulyje** (iš 140+ šalių) ir **14-a Europoje**.⁵ Pagal atskirus indekso komponentus Lietuva itin gerai vertinama **civilinės teisenos srityje** (9-a vieta pasaulyje) – tai rodo efektyvų ir nešališką civilinių ginčų sprendimą. Tačiau pagal „Korupcijos nebuvimo“ (Absence of Corruption) rodiklį, nepaisant gerėjančių rodiklių, Lietuvos pozicija šiuo aspektu yra kuklesnė – 2024 m. Lietuva buvo **21-a pasaulyje** ir **15-a iš 31** Europos regiono šalių (2023 m. atitinkamai 24 ir 17, 2022 m. 25 ir 18).

Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys į įdomią tendenciją: pasitikėjimo Lietuvos teismų nepriklausomumu vertinimai gerėja, tačiau nemaža dalis visuomenės tebėra skeptiška dėl teismų atsparumo korupcijai. 2021 m. STT užsakytos apklausos („Lietuvos korupcijos žemėlapis“) duomenimis, **38%** gyventojų teismus, **29%** verslo atstovų įvardijo tarp **korumpuočiausių institucijų** šalyje (po sveikatos apsaugos), 2022 m. stebėtas neženklaus vertinimo pagerėjimas abejuose grupėse (atitinkamai **33%** ir **27%**), o 2023-2024 m. duomenimis pablogėjo gyventojų grupės vertinimas (**42%**) ir smarkiai pagerėjo verslo atstovų vertinimas – rodiklis sumažėjo iki **17%**

Tai rodo, kad **pasitikėjimo kokybė** dar nėra tvirta – visuomenė pastebi teigiamus pokyčius, bet įtarumas dėl galimos korupcijos teisminėje sistemoje neišnykęs. Tam įtakos galėjo turėti anksčiau nuskambėjusios teisėjų korupcijos bylos. Tokią išvadą gali lemti ir korupcijos patyrimo ir suvokimo rodiklių dinamika.

Nepaisant to, kad teismai dažnai minimi tarp korumpuočiausių institucijų, svarbu pažymėti, jog **smulkioji korupcija** teismuose mažėja. Jeigu 2010–2019 m. STT pradėjo 16 ikiteisminių tyrimų dėl galimos korupcijos teisingumo vykdymo srityje, o

⁵https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/Lithuania_1.pdf#:~:text=Lithuania%E2%80%99s%20overall%20rule%20of%20law,The%20three%20countries

įtarimai pareikšti 79 asmenims, tarp kurių – **23 teisėjams**⁶, tai pastaraisiais metais tokių atvejų apskritai **nebuvo**. Lietuvos korupcijos žemėlapiu duomenimis **kyšininkavimo patirtis** teismų sistemoje tarp gyventojų yra reta (verslo atstovų grupėje korupcinė patirtis teismuose nebuvo apskritai fiksuota):

 Kyšininkavimo indeksai 2023 (per pastaruosius 3 metus): institucijos

Nurodytos institucijos, su kuriomis kontaktavo 30 - 99 respondentai	Pasinaudojimo pažintimis indeksas	Prievartavimo indeksas	Davimo indeksas	Efektivumo indeksas
Teismai (N=41)	0,02	0,02	0,00	-
Statybos skyrius (N=41)	0,05	0,15	0,02	1,00
Lietuvos teritorinės muitinės (N=33)	0,00	0,06	0,00	-
Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA) (N=33)	0,00	0,12	0,03	1,00
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT) (N=31)	0,06	0,10	0,03	1,00

32. Ar tvarkant reikalus institucijoje pasinaudojote pažintimis, norėdamas, kad paslaugos Jums būtų suteiktos kokybiškiau ir (arba) greičiau?
 33. Kokių institucijų, įstaigų, kuriose Jūs tvarkėte reikalus, valstybės tarnautojai ar darbuotojai leido Jums suprasti, kad norėtų gauti kyšį (pinigų ar kitos naudos) arba to tikėjosi?
 34. Kokių institucijų / įstaigų darbuotojams Jūs davėte kyšį (pinigų ar kitos naudos)?
 35. Ar kyšio (pinigų ar kitos naudos) davimas padėjo išspręsti Jūsų problemą?

Taigi, korupcijos **patyrimo rodikliai** yra geri ir linkę gerėti, nors **suvokimo rodikliai** vis dar išlieka prasti, greičiausiai dėl anksčiau kilusių skandalų ir teismų reputacijos problemų. Tai, kad ir teismų bendruomenė jaučiasi tvirtai korupcijos prevencijos užtikrinimo požiūriu, leidžia vertinti, kad teismų sistema turi dėti dar didesnes pastangas siekiant pakeisti visuomenėje įsivyravusį požiūrį į teismų sistemos korumpuotumą.

⁶ https://www.stt.lt/naujienos/7464/_2020-4/stt-2019-metu-veiklos-ataskaita-pagrindinis-demesys-korupcijai-teisingumo-vykdymo-srityje.2906#:~:text=Per%20pastaruosius%2010%20met%C5%B3%20STT,1%20Lietuvos%20Auk%C5%A1%C4%8Diausiojo%20Teismo%20teis%C4%97jui

TEISĖJŲ TARYBA

NUTARIMAS

DĖL DARBO GRUPĖS NETEISĖTO POVEIKIO RIZIKŲ VALDYMO METODIKAI (MODELIUI) SUKURTI IR PASIŪLYMAMS DĖL NAUJŲ KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ TEISMUOSE PATEIKTI SUDARYMO

2025 m. kovo 21 d. Nr. 13P-

Vilnius

Vadovaudamasi Teisėjų tarybos darbo reglamento, patvirtinto Teisėjų tarybos 2017 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 13P-30-(7.1.2) „Dėl Teisėjų tarybos darbo reglamento patvirtinimo“, 56-57, 59 punktais, atsižvelgdama į poreikį suplanuoti naujo laikotarpio Šakinio Lietuvos teismų sistemos korupcijos prevencijos veiksmų plano priemones bei parengti neteisėto poveikio rizikų valdymo Lietuvos teismuose metodiką (modelį), Teisėjų taryba

n u t a r i a:

1. Sudaryti šios sudėties darbo grupę neteisėto poveikio rizikų valdymo metodikai (modeliui) sukurti ir pasiūlymams dėl naujų korupcijos prevencijos priemonių teismuose pateikti (toliau – Darbo grupė):

Arūnas Budrys Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas;

Ramūnas Gadliauskas – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas, Teisėjų tarybos narys;

Evaldas Pašilis – Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas;

Loreta Braždienė – Vilniaus apygardos teismo pirmininkė;

Jūratė Bliznikaitė–Povilanskienė – Regiono administracinio teismo Vilniaus rūmų teisėja;

Linus Zinkevičius – Vilniaus apygardos teismo teisėjas;

Irena Vapsvienė – Utenos apylinkės teismo Ignalinos rūmų teisėja;

Justinas Bagdžius – Nacionalinės teismų administracijos direktoriaus vyresnysis patarėjas;

Dina Drutel – Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo Personalo ir administravimo skyriaus vedėja;

2. Darbo grupės pirmininku skirti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėją Ramūną Gadliauską.

3. Pavesti Darbo grupei iki 2025 m. spalio 31 d. parengti neteisėto poveikio rizikų valdymo Lietuvos teismuose metodiką (modelį), peržiūrėti korupcijos prevencijos Lietuvos teismuose sistemą ir pateikti pasiūlymus dėl šios sistemos tobulinimo bei ateinančio laikotarpio korupcijos prevencijos priemonių Lietuvos teismuose taikymo.

Pirmininkas

Sekretorius